ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزى

ХАЛҚ ДЕНГИЗДИР · ХАЛҚ ҚУДИР · ХАЛҚ ҚУДРАТЛИДИР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган | **1991 йил 30 октябрь, чоршанба, 210-сон** | НАРХИ: ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН. СОТУВДА 10 ТИЙИН.

ОҚ ПАХТАНИНГ ОППОҚ МУЖДАСИ

ЗАФАР МУБОРАК БЎЛСИН!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ПАХТАКОРЛАРГА ВА ЖУМҲУРИЯТИМИЗНИНГ БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

ТАБРИГИ

Республикамиз пахтакорлари мустақил Ўзбекистоннинг биринчи улкан «оқ олтин» хирмонини шараф билан бунёд этдилар. Республика қабул пунктларига топширилган пахтамиз салкам 4,5 миллион тоннага етди. Ҳосилнинг 90 фоизга яқини биринчи ва иккинчи навларга қабул қилинди.

Республика ҳукумати колхозчилар, совхоз ишчилари, механизаторлар, мутахассислар, қишлоқ хўжалик машинасозлиги ходимлари, раҳбар ходимлар ва республикамиз барча меҳнаткашларини бугунги меҳнат ғалабаси билан қутлайди.

Ҳозирги оғир шароитда халқимизнинг бу йилги меҳнат ғалабаси ўз-ўзидан қўлга киритилмади. Бу ғалабанинг негизи нимадан иборат бўлганини алоҳида айтиб ўтиш жоиздир.

Биринчидан, республикамиз мустақил деб эълон қилиниши деҳқонлар, механизаторлар, мутахассислар, ҳаммамизнинг масъулиятимизни оширди.

Иккинчидан, пахтакорлар кўкламда юз берган табиий офат оқибатларини уюшқоқлик билан бартараф этдилар. Бу йил анча майдонда пахта такрорий экилди. Баҳорда пахтакорлар тўлиқ кўчат олиш учун самарали меҳнат қилдилар. Республика Президенти Фармонига мувофиқ уларнинг меҳнати муносиб тақдирланди. Илғор пахтачилик бригадалари ва бўлимларига мукофотлар берилди.

Учинчидан, бугунги ғалабамиз республикада қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бўйича кўрилаётган иқтисодий, ташкилий-техникавий чора-тадбирлар тўғрилиги, деҳқонлар меҳнатини қадрлаш, хўжалик раҳбарларининг бир қатор масалаларни ўзлари ҳал этишлари, коллектив, оила, ижара пудратларининг кенг жорий этилиши натижаси бўлди.

Бу йил деҳқонларимизнинг машаққатли меҳнатига муносиб баҳо берилди. Президент Фармонига асосан пахтанинг давлат харид нархи 50 фоиз оширилди, қўлда терилган пахтанинг ҳар бир килограммига 40 тийиндан, машинада терилган пахтанинг бир тоннасига камида 25 сўмдан ҳақ тўланди.

Пахтанинг харид нархлари оширилганлиги ҳисобига хўжаликлар 1 миллиард 300 миллион сўмдан кўпроқ соф даромад оладилар. Бундан ташқари колхозлар, совхозлар, фермерлар ва бошқа хўжаликлар аҳволини яхшилаш учун шарт-шароит яратиб берилянти. Президентимизнинг кейинги фармони йиғим-терим ишларининг уюшқоқлик билан ташкил этилишига ёрдам берди. Етиштирилган пахтанинг 5 фоизи ва режадан ортиқ олинган толанинг барчасини хўжаликлар ўз ихтиёрларига кўра сарфлашлари мумкин. Бу ҳар бир деҳқон оиласи турмушини яхшилашда муҳим омил бўлади. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра бу йил йиллик топшириқни бажарган хўжаликлар ихтиёрида камида 300 минг тоннага яқин пахта қолади.

Жумҳуриятда биринчи бўлиб режани бажарган бухоролик пахтакорлар хирмонимизга 500 минг тонналик пахта билан ҳисса қўшиб, энг юқори — 32 центнердан ҳосил етиштирдилар.

Фарғоналик пахтакорлар 425 минг тоннадан ортиқ пахта сотиб, ҳосилдорликни 30 центнерга етказди. Умумий хирмонга жуда катта ҳисса қўшган қашқадарёликлар 510 минг тонна пахта бердилар.

Йил давомида бу ишга салмоқли ҳисса қўшиб, бугунги ғалабани таъминлаган механизаторларимизга раҳматлар айтамиз. Далаларда 30 мингдан кўпроқ пахта териш агрегатлари ишлади ва 60 фоиз пахта улар ёрдамида териб олинди.

Бу йил уларнинг ҳиссаси катта бўлди. Киров, Жарқўрғон, Пахтакор, Норин, Пахтачи, Олот, Баҳористон ва Бекобод ноҳияларида 200—250 тоннадан пахта териб берган механизаторларимиз меҳнатини алоҳида кўрсатиб ўтиш лозим. Ҳар гектар ердан 30 ва ундан кўпроқ центнер пахта етиштирган Ромитан, Шеробод, Фрунзе, Ульянов, Учқўрғон, Ғалаба ва бошқа ноҳиялар пахтакорларининг ишлари таҳсинга лойиқдир.

Ҳосилдорликни 35 центнердан ошириб, йиллик маррани эгаллаган хўжаликларни кўплаб келтириш мумкин. Бухоро ноҳиясидан XXII партсъезд номли колхоз, Оқолтин ноҳиясидан Фарғона совхози, Ангор ноҳиясидан Калинин номли колхоз, Ленинград ноҳиясидан Энгельс номли колхоз, Нарпай ноҳиясидан «Ғалаба» колхози ва бошқалар ўзларининг билим ҳамда тажрибаларидан оқилона фойдаланиб, юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Бу йилги шароитда ижара усулида меҳнат қилган бригадалар яхши натижаларни қўлга киритдилар. Бундай бригадаларда гектар бошига 45—48 центнердан ҳосил олинди.

Мавсумда пахта хирмонини тезроқ тиклаш учун қилинган ҳаракат зое кетмади. Етиштирилган ҳосил асосан ёғинсочин бошланмасдан олдин қисқа муддат ичида йиғиб териб олинди.

Бугун олимлар, инженерлар, врачлар, ўқитувчилар, саноат корхоналари ишчиларига, деҳқонларимизга мадад бериб турган барча кишиларга ташаккурлар айтамиз.

Етиштирилган ҳосил пахтакорлар ва механизаторларимизнинг, қишлоқ хўжалигини техника, ўғит ва моддий-техника ресурслари билан таъминлаган саноат корхоналари ишчиларининг фидокорона меҳнати, уюшқоқлик билан амалга оширган чора-тадбирлари натижаси бўлди.

Бу йилги меҳнат ғалабаси эл-юрт бойлигини оширишга, шаҳар ва қишлоқларимиздаги социал муаммоларни тезроқ ҳал этишга ҳисса бўлиб қўшилади.

Республика ҳукумати етиштирилган ҳосилнинг қолган қисми сира нобуд қилинмай йиғиштириб олинади, шудгорлаш ишлари 25 ноябргача тугалланиб, келгуси йил ҳосили учун пухта замин яратилади деб ишонч билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси.

АМАЛИЙ ТАШРИФ

29 октябрь куни Кипр Республикасининг Президенти Георгиос Василиу Тошкентга амалий ташриф буюрди.

Кипр Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси давлат байроқлари билан безатилган аэропортда олий меҳмонни Ўзбекистон Республикасининг вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ташқи савдо алоқалар давлат комитетининг раиси У. Г. Султонов, Тошкент шаҳар советининг раиси А. И. Фозилбеков, Тошкент вилоят советининг раиси С. Ф. Сайдалиев ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кипр Президентига республика ҳукуматининг масъул ходимлари, Кипр Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Х. Христофору ҳамроҳлик қилмоқда.

СССРнинг Кипр Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Б. Г. Занков ҳам у билан бирга келди.

Г. Василиу Ўзбекистон раҳбарлари билан учрашади, республика ҳаёти билан танишади.

(ЎзТАГ).

ШАРТНОМА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН УКРАИНА ЎРТАСИДАГИ ДАВЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАРНИНГ АСОСЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Қуйида олий аҳдлашувчи томонлар деб аталувчи Ўзбекистон Республикаси ва Украина,

халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эътироф этиб,

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг иккинчи сессиясида 1990 йил 20 июнда қабул қилинган Мустақиллик декларациясига, Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 31 августда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг Давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги қонунга ҳамда 1990 йил 16 июнда Украинанинг Давлат мустақиллиги тўғрисида қабул қилинган декларацияга, 1991 йил 24 августда Украинанинг мустақиллиги эълон қилинган ҳужжатга асосланиб,

Ўзбекистон ва Украинанинг демократик ҳуқуқий давлатларини барпо этишга ва халқаро ҳуқуқнинг тўла ҳуқуқли субъектлари сифатида жаҳон ҳамжамиятига киришга интилиб,

ўз давлатлараро муносабатларини суверен тенглик, ички ишларга аралашмаслик, куч ишлатишдан ёки иқтисодий тазйиқ ўтказиш методларини қўлланишдан воз кечиш, баҳсли муаммоларни муросага келтирувчи воситалар ёрдамида тартибга солиш принциплари, шунингдек халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этган бошқа принциплари ва нормалари асосида ривожлантиришни кўзлаб,

улар ўртасидаги анъанавий дўстлик, яхши қўшничилик ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни бундан буён ҳам ривожлантириш ва мустаҳкамлаш ҳар икки давлат халқларининг туб миллий манфаатларига мос келади ҳамда тинчлик ва хавфсизлик ишига хизмат қилади деб ҳисоблаб, суверен давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг шартномавий ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга интилиб,

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставининг, Хельсинки якунловчи ҳужжатининг, янги Европа учун Париж хартиясининг ҳамда Европа ва Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича аҳамиятга молик бошқа ҳужжатларнинг мақсад ва принципларига содиқ қолишларини тасдиқлаб,

инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги ҳамма томонидан эътироф этилган халқаро нормаларга риоя қилишни зиммага олиб, қуйидаги битимга келдилар:

1-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар бир-бирларини мустақил давлат деб танийдилар ва ўз зиммаларига бошқа томоннинг давлат мустақиллигига зиён етказиши мумкин бўлган ҳатти-ҳаракатларни қилмаслик мажбуриятини оладилар.

2-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўз фуқароларига миллати, дини ёки ўзга тафовутларидан қатъи назар, тенг ҳуқуқ ва эркинликни кафолатлайдилар.

Томонлар Ўзбекистон Республикаси ва Украина ҳудудида яшовчи барча СССР фуқароларига улар қайси томоннинг ҳудудида яшасалар, шу томоннинг фуқаролик тўғрисидаги қонунларига мувофиқ унинг фуқаролигини олиш ҳуқуқини кафолатлайдилар.

Томонлардан бири ҳудудида истиқомат қилувчи шахсларнинг бошқа томон фуқаролигини олишига доир масалалар томонларнинг фуқаролик тўғрисидаги қонунларини ҳисобга олган ҳолда тегишли битимлар билан тартибга солинади.

3-модда

Олий аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири ўз ҳудудида истиқомат қилаётган бошқа томоннинг фуқароларига уларнинг миллати, дини ёки бошқа тафовутларидан қатъи назар, инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги умум эътироф этган халқаро нормаларга мувофиқ тарзда фуқаролик, сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳуқуқлар ва эркинликлар берилишини кафолатлайди.

Томонлардан ҳар бири бошқа томон ҳудудида истиқомат қилаётган фуқароларининг ҳуқуқларини муҳофаза қилади, умум эътироф этган халқаро ҳуқуқ нормаларига мувофиқ уларга ҳар томонлама ёрдам ва мадад беради.

4-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўз ҳудудларида истиқомат қилувчи миллий озчиликнинг этник, маданий, тил ва диний ўзига хослигини ифодалаши, сақлаб қолиши ва ривожлантиришига кўмаклашадилар.

Ўзбекистон Республикаси ва Украина, Украинада яшовчи ўзбекларнинг ва Ўзбекистонда яшовчи украинларнинг тил ва бошқа миллий-маданий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш тўғрисида ғамхўрлик қиладилар. Томонлар шу эҳтиёжларни қондиришда амалдаги қонунлар доирасида ҳамкорлик қиладилар.

Томонлар Ўзбекистонда яшовчи қрим-татарларини ўз тарихий ватани Қримга қайтариш муаммоси бўйича ҳукуматлараро битим тузиш тўғрисида маслаҳатлашиб туриш ва музокаралар олиб боришни зарур деб ҳисоблайдилар.

5-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўз халқлари ва давлатларини сиёсат, иқтисод, маданият, таълим, соғлиқни сақлаш, экология, фан, техника, савдо-сотиқ, гуманитар ва бошқа соҳалардаги тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантирадилар, ахборотларни кенг миқёсда айирбошлашга, муштарак мажбуриятларга ҳалол ва сўзсиз риоя этилишига кўмаклашадилар.

Томонлар ҳамкорлик тўғрисида тегишли битимлар тузишни зарур деб ҳисоблайдилар.

6-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар Ўзбекистон Республикаси ва Украинанинг ҳозирги чегаралари доирасидаги ҳудудий бир бутунлигини эътироф этадилар ва ҳурмат қиладилар.

7-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар халқлар ўртасида тинчликни янада мустаҳкамлашга интилиб, ҳар икки давлатнинг мудофаа ва хавфсизликни таъминлаш соҳасида томонларнинг мустақиллик тўғрисидаги декларациялари асосида ва БМТ уставига мувофиқ ҳамкорлик қилишларини зарур деб эътироф этадилар.

8-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўзларининг умумий мувофиқлаштирувчи муассасалари орқали тенг асосда биргаликда амалга ошириладиган фаолиятлари доирасига қуйидаги масалалар киради деб эътироф этадилар:

— инсон ҳуқуқларини таъминлаш ва ҳимоя қилиш;

— ташқи сиёсат ва ташқи иқтисодий фаолиятда баҳамжиҳат ҳаракат қилиш;

— умумий иқтисодий майдонни, евразия бозорини шакллантириш ва ривожлантиришда, бож сиёсати соҳасида ҳамкорлик қилиш;

— транспорт ва алоқа системаларини, жумладан йўлдошлар орқали алоқа ва телекоммуникацияни бошқариш;

— ўз ҳудудида теварак-атрофни муҳофаза этиш соҳасида ҳамкорлик қилиш, экологик хавфсизликнинг кенг қамровли халқаро системасини яратишда иштирок этиш;

— миграция сиёсати;

— жиноятчиликка қарши кураш.

9-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар Чернобиль ва Орол ҳалокатининг планетар характерини англаб, шу фалокат билан боғлиқ муаммоларнинг барча жиҳатлари бўйича ҳамкорлик қилиш ва ахборотлар айирбошлаш тўғрисида махсус битим тузадилар, шунингдек ҳалокатларнинг оқибатларини бартараф этиш юзасидан куч-ғайратларини кенг кўламда, шу жумладан халқаро миқёсда бирлаштирадилар ва мувофиқлаштирадилар.

10-модда

Олий аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири бошқа томоннинг ўз ҳудудида мулкчилик турлари ва шаклларини мустақил равишда белгилаш ва мулкий муносабатларни мустақил равишда тартибга солиш ҳуқуқини тан олади.

Бир томоннинг бошқа томон ҳудудида жойлашган давлат мулкининг, юридик шахслар ва фуқаролар мулкларининг ҳуқуқий режими шу томоннинг қонунларига мувофиқ тартибга солинади.

Томонлар умумиттифоқ мулки деб топилган мол-мулкларга оид барча масалалар томонларнинг қонунлари ҳисобга олинган ҳолда тегишли битимлар билан тартибга солинади, деб келишиб олдилар.

11-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўзаро манфаатли иқтисодий, савдо, илмий-техникавий муносабатларни:

— давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари;

— банклар ва молия системаси:

— фанлар академиялари;

— ҳудудий (муниципал) ўз-ўзини бошқарув органлари;

— корхоналар, бирлашмалар, ташкилотлар ва муассасалар;

— қўшма ўзбек-украин ва украин-ўзбек корхоналари ва ташкилотлари;

— индивидуал тадбиркорлар даражаларида ривожлантирилишини рағбатлантирадилар.

Томонлар хўжаликлараро муносабатларнинг, савдо йўли билан айирбошлашнинг, барча турдаги алоқа ва юк ташишларнинг конкрет механизмлари, шунингдек иқтисодиёт ва ахборот соҳасидаги ҳамкорлик масалалари ҳукуматлараро битимлар билан тартибга солинади, деб келишиб олдилар.

Томонлар бир-бирига зиён етказувчи ва издан чиқарувчи бир томонлама иқтисодий чораларни қўлламайдилар.

12-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўзаро маҳсулотлар етказиб бериш ва хизматлар кўрсатиш, тўловлар, нархнаво ва қимматли қоғозлар муомаласи тўғрисида, шунингдек жаҳон нархлари бўйича ўзаро ҳисоб-китобларга ўтиш муддатлари тўғрисида ҳукуматлараро битимлар тузадилар. Бу битимлар рўйхати тўлдирилиши мумкин.

Томонлар нарх сиёсатини мувофиқлаштириш чораларини кўришни зиммаларига оладилар.

13-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўз ҳудудларида жойлашган денгиз, дарё ва ҳаво портлари, темир йўллар, автомобиль йўллари ва қувурлар орқали транзит транспорт операцияларини таъминлайдилар.

Транзит транспорт операцияларини амалга ошириш шартлари ва тартиби томонларнинг махсус битимлари билан белгиланади.

14-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар давлатлараро муносабатларнинг барча бошқа соҳаларида шартномалар ёки битимлар тузиш ҳуқуқини ўзларида сақлаб қоладилар.

15-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар яқин вақт ичида бир-бирларида дипломатик ва бошқа хил мухтор ваколатхоналар очишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

Ваколатхоналар очиш тартиби ва уларнинг мақоми махсус битимлар билан тартибга солинади.

16-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар Ўзбекистон Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилингунига қадар Украина Ўзбекистон Республикасининг ташаббуси билан унинг манфаатларини шу халқаро ташкилотда ҳимоя қилади, деб келишдилар.

17-модда

Ушбу шартнома нормаларини шарҳлаш ва татбиқ этишга оид низолар музокаралар йўли билан ҳал этилади.

18-модда

Ушбу шартнома олий аҳдлашувчи томонларнинг учинчи давлатларга нисбатан олган мажбуриятларига ва томонларнинг шартномада белгиланган биргаликдаги фаолияти соҳасида ва коллектив хавфсизлик системасида учинчи давлатларнинг иштирок этиши тўғрисида улар билан шартномалар тузиш ҳуқуқларига дахл қилмайди.

19-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ушбу шартноманинг ижроси юзасидан мунтазам равишда икки томонлама маслаҳатлар ва музокаралар ўтказиб турадилар.

20-модда

Олий аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири ушбу шартнома ёки унинг айрим моддалари амал қилишда давом этишининг қанчалик мақсадга мувофиқлиги тўғрисида машваратлар доирасида музокаралар ўтказиш ташаббуси билан чиқиш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

Томонларнинг ўзаро келишувига мувофиқ ушбу шартноманинг қоидаларига қўшимчалар ёки ўзгартишлар киритилиши мумкин.

21-модда

Ушбу шартнома ратификация қилиниши керак.

Ратификация ёрлиқларини айирбошлаш маросими Киев шаҳрида бўлади.

Ушбу шартнома ратификация ёрлиқлари айирбошланган куни кучга киради.

22-модда

Ушбу шартнома ўн йил муддатга тузилади.

Баширти томонлардан ҳеч бири шартномани бекор қилиш истагини шартнома муддати тугашидан камида олти ой олдин ёзма равишда баён этмаса, шартноманинг амал қилиш муддати кейинги ўн йилга узайтирилади.

Шартнома 1991 йил 28 октябрь куни Тошкент шаҳрида икки нусхада ҳар бири ўзбек ва украин тилларида тузилди ва ҳар иккала матн бир хил кучга эгадир.

Ўзбекистон Республикаси номидан
Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ,

Украина номидан
Украина Олий Кенгаши раиси
Л. КРАВЧУК.

ТОШКЕНТ. Ўзбекистон ва Украина ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзолаш пайти.

А. ЗУФАРОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ ВА УКРАИНА ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ ЎРТАСИДАГИ ЎЗАРО МАСЛАҲАТЛАР ТЎҒРИСИДА

ПРОТОКОЛ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ва Украина Ташқи ишлар вазирлиги (қуйида «Томонлар» деб аталувчи)

Суверен тенглик, территориал бутунлик, ички ишларга аралашмаслик, ўзаро ҳурмат ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик принципларига таяниб,

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти низоми принципларига, халқаро ҳуқуқ нормалари ва бошқа умумий тан олинган принципларга ва шунингдек, 1991 йил 28 октябрда имзоланган Ўзбекистон Республикаси ва Украина ўртасидаги давлат муносабатлари асослари ҳақидаги шартнома қоидаларига мувофиқ иккала халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини бундан буён ривожлантиришга бўлган хоҳиш-иродалардан келиб чиқиб,

Ўзбекистон Республикаси ва Украина Ташқи ишлар вазирликлари ўртасида ўзаро манфаатларни ифодаловчи масалалар юзасидан турли даражаларда олиб бориладиган музокаралар ва ўзаро маслаҳатларнинг муҳимлигини маъқуллаб

ҚУЙИДАГИЛАР ҲАҚИДА АҲДЛАШИБ ОЛДИЛАР:

1. Томонлар ўзаро манфаатларни ифодаловчи республикалараро, халқаро, минтақалараро масалалар ва икки ёқлама муносабатлар юзасидан ташқи ишлар вазирлари даражасида мунтазам равишда музокаралар ва ўзаро маслаҳатлар олиб борадилар, мазкур тадбирлар вазирлар ўринбосарлари, вазирликлар бўлинмаларининг раҳбарлари ва мутахассислари даражасида ўтказилиши мумкин. Ўзаро келишилган ҳолда махсус масалаларни кўриб чиқиш учун мутахассислар ёки ишчи гуруҳлари ташкил қилиниши мумкин.

2. Музокаралар ва ўзаро маслаҳатларнинг ўтказиладиган жойи, муддати, кун тартиби ва даражаси, алоқаларнинг навбати ва мунтазамлигининг кераклиги зарурияти тушунилган ҳолда аввалроқ ўзаро келишиб олинади. Ўзбекистон Республикаси ва Украина ташқи ишлар вазирлари ёки уларнинг топшириқларига биноан бошқа шахслар ўртасидаги учрашувлар йилига камида бир марта, навбати билан Тошкентда ва Киевда бўлиб туради.

3. Томонларнинг делегациялари ва дипломатик вакиллари турли халқаро йиғинларда иккала давлат учун ўзаро манфаатларни ифодаловчи турлича масалалар юзасидан амалий ҳамкорлик руҳида ўзаро масалаҳатлашиб оладилар.

4. Ушбу протокол имзоланган кундан бошлаб кучга киради ва томонлардан бири иккинчи томонга протоколнинг фаолиятини тўхтатиш тўғрисидаги хоҳишини ёзма равишда билдирган вақтдан бошлаб ўз кучини йўқотади.

5. Ушбу протокол 1991 йил 28 октябрда Тошкент шаҳрида икки нусхада, ҳар бири ўзбек ва украин тилларида имзоланди ва иккала матн ҳам бир хил кучга эгадир.

Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири
Ш. Н. МАҲМУДОВА

Украина ташқи ишлар вазири
А. М. ЗЛЕНКО

ЛАБЗИ ҲАЛОЛ ПАХТАКОРГА ЎЗБЕКОНА ЭҲТИРОМ!

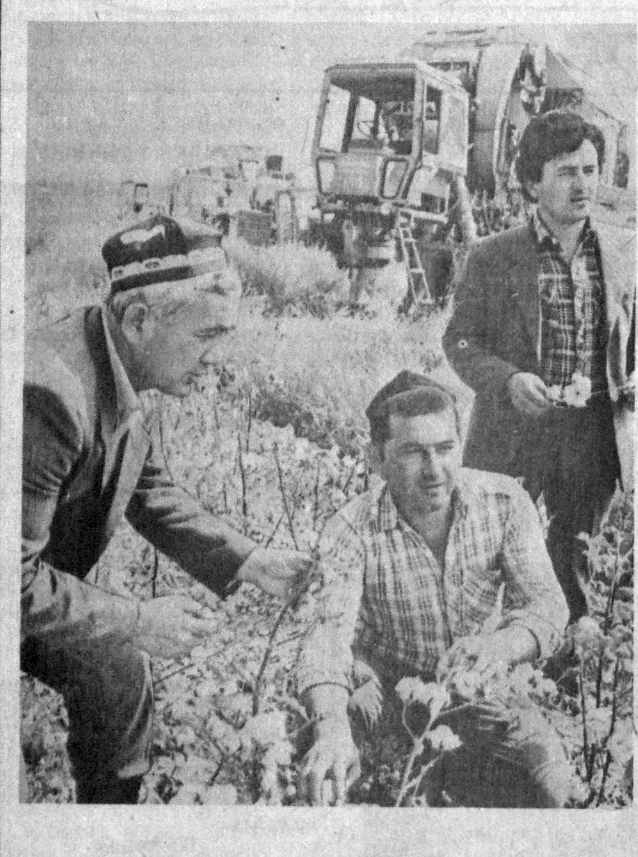

Зарбдор районидаги «Тараққиёт» давлат хўжалигининг Собиржон Турдиқулов бошқараётган бўлими заршунослари гектар ҳосилдорлигини 25 центнерга етказиш йўлида астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Далаларда ҳамон 5 та машина тўла қувват билан ишлаяпти. Уларнинг ёрдамида кунига 15—18 тонна ҳосил саранжомланаётир.

СУРАТДА: хўжалик директори Ҳазратқул Бурҳонов (чапдан), механизатор Умматқул Абдураҳмонов ва бўлим бошқарувчиси Собиржон Турдиқулов пахтазорда.

ЯНА ДАЛАЛАРГА БОШЛАДИ ҲАВАС

● ҒУБОРЛАРДАН ПОКЛАНГАН МОМИҚ!
● ҲАР БИТТА ЭГАТГА ЭГИЛИШНИ ОР БИЛГАН ХАЛҚИМ!

Кўпдан бери пахта ҳақида ёзгани қўл бормас эди. «Миллион эгатларга сочилган ўзбек» ўз қорни учун эмас, ўзгалар манфаати йўлида ерга эгилиб, тупроқ билан битта бўлиб ётгани виждонни қийнарди. Бунга яна не-не авлодларнинг пахта боис чаласаводу майиб-мажруҳ бўлиб қолганлиги, денгизу жилғалар қақшаб, манаман деган эрлар қамоқларда ўртанганини ҳам қўшсангиз, оқ пахтанинг «қора ишлари» ориятингизни қўзғаб, руҳингизни зилзилага соларди.

Ҳа, биз бир пайтлар фахримиз, ғуруримиз дея ифтихор этган момиқ ҳақида ёзишга безиллаб қолгандик. Бунга халқимизни пахта қулига айлантиришу яна у бечорани шу оппоқ пахта туфайли бадном этишлар сабаб бўлганди. Унинг ранги ҳам азал-азалдагидек оппоқ эмас — ғуборлардан, тавқу лаънатлардан қорайиб қолганди.

Ўлмаган қул кўради, деганларидек, 1991 йилнинг кузига ҳам етдиқ. Унинг илк куни юртимизга ҳуррият олиб келди. Яна «ҳорғин руҳимизда шўх олқиш» уйғониб, чеҳрамизда табассум жилва қилди. «Йиғлаган кўзларга тушган каби нур» тағин тонгларимиз масъуд ва жилвагар бўлиб қолди. Олтин кузнинг саховати эса яна ўзимизга насиб этди.

Буюк боболаримиз ватани Қашқадарё бўйлаб кезганимда қалбимда шундай ифтихор туйдим.

Улуғ меҳнат кезар шан далаларда,
Ҳар ёнда ҳоким бир ташвишли илҳом.

Бироқ аввалгидек бинолар пештоқидаги «Ҳамма пахтага!» деган сийқа чорлову йўллардаги «Сен қанча пахта тердинг?» деган дағдағали сўроқларни кўрмадик. Идоралар ҳам ўз ишини осойишта давом эттирмоқда. Наҳотки, шундай хотиржам ишлаб туриб ҳам пахтадан юксак хирмонлар уйиш, режаларни уддалаш, маррадан ўзиб пешқадам бўлиш мумкин бўлса?! Ҳа, мумкин экан. Қашқадарёнинг барча туманларида бунга ишонч ҳосил қилдик.

Хўш, нега яна пахта ҳақида сўз очаяпмиз? Шунинг ўзи бизнинг яна эскича фикрлай бошлаганимиз, яна ҳамду саноларга йўл очаётганимиз белгиси эмасми? Нима бўлибди, пахта ҳам ҳамма экин қатори бир экин-да, унинг нимасини улуғлаймиз, гўштдан, картошкадан ҳам сўз очиш мумкин-ку! Ҳа, пахта барча экинлар қатори оддий экин. Бироқ пахта неча ўн йиллар давомида бизнинг қўлимизга солинган «юмшоққина кишан» бўлиб келган бўлса, бугун биз истаймизми-йўқми, у мустақиллигимизга ҳам гаров бўлиб турибди. Зеро, чинакам мустақиллик йўлидаги тушову кишанларни узиш учун бугун шу юмшоқ толанинг «ўткир иқтисодий қурол» сифатидаги мавқеидан фойдаланишга мажбурмиз. Шу маънода бугун хирмонларга тоғ-тоғ бўлиб уйилаётган пахталаримиз жафокаш ўзбек халқининг қадди-камоли, дўсту душманнинг кўзини ўйнатаётган дуру гавҳаридир. Шоир айтганидек:

Заҳматкаш ўзбекнинг ҳосили қандоқ?
Кузнинг фалсафаси шудир биз учун.

Ўн кун бурун Нишонда бўлганимда вилоятнинг энг катта пахта хирмонини берадиган бу қўриқ туманнинг пешқадам хўжаликлари бирин-кетин маррадан ўзаётганининг устидан чиқдим. Биринчи бўлиб «Чороғил»ликлар, кун ўтиб «Чўли Бегимқулов»ликлар маррага етишди. Уларнинг ҳар бири тўрт минг тоннадан ортиқ хирмон уйди. Сўнг эса «Усмон Юсупов»ликлар етти минг тонна хирмон уйиб, зафар қучдилар. Улар ҳосилнинг 95 фоизидан кўпроғини машиналарда териб олишган бўлсалар-да, нуқул аъло сифатли хом ашё топширибдилар.

Бу йилги мавсумнинг яна бир муҳим жиҳати бор. Мен уни ҳузурланиб эшитдим. Тўлиқ ижара усулида ишлашга ўтган хўжаликларда пахта асосан машинада териб олинибди. Энди мажбур қилиш уёқда турсин, ҳатто хоҳлаган тақдирида ҳам деҳқону ўқувчи дейсизми, умуман ким бўлмасин пахтани қўлда термоқчи бўлса, унга иш йўқ. Сабаби — ижарачи бригадалар пахтани машинада тердиришдан кўпроқ манфаат кўради. Мана ҳисоблаб кўринг: бир ижарачининг 30 гектар майдони бўлса, у камида 80 тонна пахта топширади. Унинг ҳар тоннасини қўлда тердириш учун килосига 40 тийиндан 400 сўм тўлаши керак. Шунча пахта машинада терилганда эса 25-30 сўм кифоя, яъни ижарачи бригада ҳар тонна пахтадан 350 сўм тежаб қолаяпти. Агар бу рақамни 80 тоннага чақсангиз, 28 минг сўм бўлади. Ахир бунча пулни ким ҳам теримчи-ҳашарчига бергиси келади?!

Бу Нишон туманида жорий этилаётган дадил иқтисодий тизимларнинг илк шарофатидир. Шу сабабли йиғим-терим аввалги даврлардагидек урхо-ур, умумий сафарбарлик, темир интизом, миршаблар ва прокурорларни оёққа турғазиш билан эмас, эмин-эркин, осойишта ўтмоқда.

Ишнинг моддий манфаатдорлик асосида ташкил этилиши туфайли «Чороғил» ижара бирлашмасида мавсумда 38, Чўли Бегимқулов номидаги хўжаликда 40, Усмон Юсупов номидаги хўжаликда эса 50 дан ортиқ машина тўхтовсиз ишлади. Улар етти-саккизтадан қилиб отрядларга бўлинган. Ҳар бирига созловчи, техник ва маиший хизмат кўрсатувчилар бириктиб қўйилган. Машиналарнинг иши эрталаб соат тўққиздан бошланиб, оқшом то далага шудринг тушгунча давом этади. Шу ўринда ҳаммани бир савол қизиқтиради. Шу чоққача машинада терилган пахтанинг сифати бузилади, исрофгарчилик ҳам бўлади, деб ҳисоблаб келинарди. Бу борада бирор ўзгариш, ижобий силжиш борми?

— Ҳа, бор! — дейди «Чороғил» ижара бирлашмасининг бўлим бошқарувчиси Ҳақберди Бойхонов. — Гарчи масала энг нозик ва мураккаб бўлса-да, сифатни яхшилаш, исрофгарчиликнинг олдини олиш йўллари ишга солиняпти. Пахтасини машинада ёки қўлда тердириш ихтиёри тўлиқ ижарачи бригадирнинг ўзида. Қимнинг машинасини ишлатиш ёки ишлатмаслик ҳам унинг ихтиёридадир. Айтайлик, Менгги Эшмуродова ёки Нурали Турдиқуловнинг 15 гектарлик даласига Мамадали Эшмуродов, Бобоназар Тошқулов, Бобоқул Гуллиев, Бахтиёр Алихонов ва бошқа механизаторлардан иборат олти-етти машиналик отряд кирди. Даладаги эгатлар сони олдиндан ҳисобланиб, ҳар бир машинага теппа-тенг бўлиб чиқилади. Механизатор даланинг ўзига ажратилган қисмидан пахта тераверади. Шу бригаданинг чигитини экиб, парваришлаб, мўл ҳосил етиштирган аъзоларидан истаган бири назоратчи ҳисобланади. Қайсики машина пахтани исроф қилиб, ёмон терса, ижарачилар уни даласидан қувиб чиқаришга ҳаққи бор. Чунки пахтани исроф қилиб, тоза теролмайдиган механизатор ижарачининг йил бўйи пешона тери билан етиштирган ҳосилини йўққа чиқариши, сифатини тушириши мумкин. Демак, даромад ҳавога учади.

ПУБЛИЦИСТИКА

Районда пахтани кўп эмас, тоза терган механизаторларнинг обрў-эътибори баланд. Мукофотлар, моддий рағбатлантириш тизимлари шуни кўзда тутади. Чўли Бегимқулов номидаги хўжаликнинг оғир карвонини елкасида тутган Олим Бўриев, Очил Иброҳимов, Ашур Ҳайитов, Бекназар Сариев, Усмон Юсупов номидаги хўжалик сорбонлари Абдували Холбоев, Барот Каримов ва Қурбон Тўлаев мавсумда кечаю кундуз тиним билмай, пахтани тезу соз тераётганлари туфайли опа-сингилларни етти букилиб ҳар чаноққа эгилишдан озод қилдилар, ўқувчи болалар ҳам чаласавод бўлиб қолишдан қутулдилар.

Тўғри, Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган пахта териш машиналари Америка машиналари сингари пахтани жуда тозалаб тера олмайди. Бироқ шу машиналар ҳам ўз устасининг қўлига тушса, механизатор унга худди ўзининг шахсий машинаси сингари муносабатда бўлса, нафақат хўжаликларнинг, ҳатто бутун Ўзбекистоннинг энг оғир юкини елкасига олиши мумкин экан. Буни сўнгги икки-уч йилда иқтисодий механизмларнинг жорий этилиши аён кўрсатди-қўйди. Агар машина юриб турса, унинг эгаси чўнтагига, бинобарин, болалари дастурхонига у-бу тушади. Юрмаса-чи?! Унда механизатор ёнидан пул тўласа ҳам машинани бир амаллаб юритади.

Фақат механизатор эмас, умуман хўжаликларнинг техника устахоналарида эндиликда ҳар бир механизмни сифатли созлашга, таъмирлашга ҳар қачонгидан кўра катта аҳамият берилмоқда. Чунки машина ва механизмларнинг қиймати бир неча баробар ошиб кетди. Энди сифатли иш бажармаган, бекор ётган техника фақат даромадга тушов эканлиги чуқур тушуниб етилди. Чунки бугунги иқтисодий шарт-шароит ҳар сўмнинг ўз ўрнини топиб ишлатишга мажбур қилмоқда, ўргатмоқда.

Яхшиямки, пахтанинг харид нархлари оширилди. Акс ҳолда эндиликда нарх-наво ошганлиги учун ҳар ишчи ҳисобига 60-70 сўмлик товон тўлашлар ҳам хўжаликларнинг бўйнига тушаётган эди. Агар харид нархлари оширилмаса, шу йилнинг ўзидаёқ жумҳуриятнинг кўплаб деҳқончилик хўжаликлари қарзга ботиб қоладилар. Ўзбекистон Жумҳурраисининг бу борадаги фармони эса айни кўнгилдаги иш бўлди. Мана ҳисоб-китоблар: Чўли Бегимқулов номидаги хўжалик ўтган йили фақат пахтанинг ўзидан 5,5 миллион сўм, бошқа тармоқлардан эса икки миллион сўм даромад олган бўлса, бу йил фақат пахтанинг ўзидан 9 миллион сўм даромад қилишни мўлжалламоқда. Барча ҳаражатлар — техника, ишчи кучлари, бутун йил бўйи қилинган меҳнат, солиқлар — ҳаммаси чегириб ташланганидан сўнг ҳам фақат пахтанинг ўзидан салкам уч миллион сўм соф даромад кўрилади.

— Унинг 1,5 миллион сўмини хўжалик меҳнаткашларини моддий жиҳатдан муҳофазалаш, рағбатлантириш мақсадларига сарф этамиз, — дейди хўжалик раҳбари, таниқли чўлқувар Баҳриддин Мингяшаров. — Қолганини эса деҳқонларга уй қуриб бериш, қишлоқларни газлаштириш, йўл қуриш, янги болалар боғчаси бунёд этиш сингари ободончилик ишларига сарф этилади. Агар пахтанинг харид нархи ошмаганда эди, мана шу ишлар яна аввалгидек жойидан жилмай тураверарди.

Яқинда 90 йиллиги кенг нишонланган Чўли бобо Бегимқулов номи билан аталаётган бу илғор хўжалик кейинги икки йил ичида 126 оилага 25 сўтихдан ер ажратиб берди. Ер эгаларининг ҳаммаси чиройли, обод уйлар тикламоқда. Хўжалик ҳисобидан ҳам деҳқонларга 20 га яқин уй қуриб берилмоқда. Бу ўзбек қишлоғида сўнгги йилларда юз бераётган беқиёс ўзгаришлардан далолатдир.

Фақат биргина шу хўжаликда эмас, Усмон Юсупов, С. Альенде номидаги, шунингдек 1, 7, 32-давлат хўжаликларида ҳам маданий-маиший шароитларни ўнглаш учун кенг имкониятлар вужудга келмоқда. Масалан, Усмон Юсупов номидаги хўжалик бу йил барча тармоқларда режани уддалаб, 25 миллион сўм даромад олади. Шунинг 5.5 миллиони соф даромад бўлиб, бу ўтган йилдагидан икки ярим баробар зиёддир. Соҳаларнинг сердаромадлиги жиҳатидан бу хўжалик кўп йиллардан бери туманда пешқадам. Шу сабабли 694 ўринли янги мактаб, 140 ўринли болалар боғчаси, 25 хўжалик учун уй қурилаётир, 15 километрдан ортиқ йўл ободонлаштирилмоқда. Бу ишлар Сафар Холбоев, Муродали Назаров, Тоҳир Узоқов, Баҳром Маҳмудов, Эргаш Раҳимов, Бойқул Тоғаев, Панжи Азизов, Аҳмад Эсонов, Нормўмин Равшанов, Сафар Ярашев сингари ишнинг кўзини биладиган, абжир ва жонкуяр ишбошиларнинг фидойи меҳнати самарасидир.

«Ишларку яхши экан, тирикчилик қандай ўтаяпти, таъминот қай аҳволда?» деган саволлар келиб чиқиши табиий.

— Биз ун, гуруч, шакар сингари камёб маҳсулотларни ҳар бир оилага жон бошига теппа-тенг тақсимлаб, одамларнинг уй-уйларига тарқатишни ташкил этдик, — дейди Усмон Юсупов номидаги хўжалик раҳбари Холиёр Абдуназаров. — Навбат кутишлар, норозиликларнинг олди олинди.

Райондаги барча хўжаликларда бу йил ҳар бир оилага жон бошига қараб оз-оздан ғалла тарқатилди. Тегирмонлар ишлаб турибди. Қолаверса, суғориладиган ғалла майдонлари пахта ва бошқа экинлар ҳисобига кескин кўпайтирилмоқда. Айни кунларда ғалла экиш кенг кўламда олиб борилаяпти. У. Юсупов номидаги совхозда 1000, «Чороғил» бирлашмасида эса 1150 гектар майдонга ғалла экилди. Бу ўтган йилгига қараганда 350-450 гектардан кўпдир. Фақат ғалла эмас, картошка-пиёз майдонлари ҳам эҳтиёжга кўра кенгаяди. Бу тадбирлар одамларнинг кўнгли тўқ бўлишига кафолатдир.

Ўзбекистон халқ ноиби, халқ депутатлари туман кенгаши раиси Ҳ. Фармоновдан ютуқларнинг сирини сўрадим. У узоқ ўйланиб тургач, бундай деди:

— Одамлар ишламасдан тишлашга ўрганиб қолишган, бирнинг касри мингга уриб, оғирнинг устидан, енгилнинг остидан юриш оммалашганди. Биз аввало мана шу ақидани буздик. Ҳалол ишлаганнинг, ҳар тийиннинг ҳисобини биладиган, фурсатни бой бермайдиганнинг қадр-қиммати ошиб, моддий фаровонлиги яхшиланди.

Бу гапларнинг исботи сифатида қуйидаги рақамларни келтириш мумкин: туманнинг бу йилги даромади 263 миллион сўмни ташкил этмоқда. Шунинг 63 миллион сўми соф даромад бўлиб, 43 миллиони эса фақат пахта ҳисобига қўлга киритилмоқда. Демак, энди пахта аввалгидек хўжаликларни қарзга ботирадиган, иқтисодни издан чиқарадиган экин эмас, балки белимизни бақувват, турмушимизни фаровон қиладиган воситага айланаётир. Пахтанинг 95 фоиздан кўп етиштирилган қисмини истаган харидорга — у хорижданми, қўшни жумҳуриятданми бўлишидан қатъий назар — сотиш деҳқоннинг ихтиёрига берилаётгани фикримизнинг исботидир.

Демак, мустақил Ўзбекистонимизнинг бу йилги улкан «оқ олтин» хирмони ғуборлардан фориғдир.

Мурод АБДУЛЛАЕВ.

Беруний районидаги «Правда» жамоа хўжалигининг Ўзбекистон халқ депутати Рўзигул Райимбетова бошлиқ бригадаси пахтакорлари йиғим-теримда карвонбошилик қилмоқдалар. Улар бу йил 55 гектар майдондан 170 тонна юқори нав пахта етиштиришмоқчи.

СУРАТДА: бригада бошлиғи Рўзигул Райимбетова.

Пайариқ районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигига қарашли Уктам Шарипов бошлиқ бригаданинг теримчиси Насиба Неъматова бугунга қадар 5 тоннадан зиёд хирмон уйди. Айни кезларда у ҳар куни 130—150 килограммдан «оқ олтин» термоқда.

Муқимий номидаги Қўқон давлат педагогика институтининг мингдан зиёд талабалари йиғим-теримда Бувайда, Ўзбекистон ва Киров районларининг пахтакорларига яқиндан ёрдам бермоқдалар. Мазкур районларда йиллик режа аллақачон уддаланган.

СУРАТДА: ўзбек тили ва адабиёти факультетининг студенткаси Анна Чибисова. У кунига 60—80 килограммдан пахта тераяпти.

Нарпай районидаги «Ғалаба» жамоа хўжалигининг заршунослари қабул пунктига 2.700 тоннадан зиёд пахта топшириб, йиллик режани ошириб бажардилар. Бунда Бобоёр Тожиев бошлиқ бригаданинг муносиб ҳиссаси бор. Бу жамоа аҳли гектар ҳосилдорлигини 45 центнерга етказиш йўлида йиғим-теримни тобора қизитмоқда.

СУРАТДА: илғор бригада бошлиғи Бобоёр Тожиев.

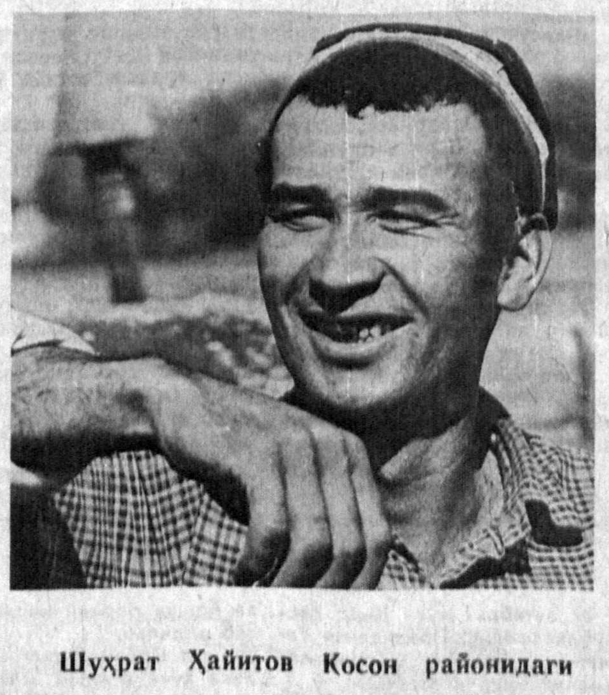

Шуҳрат Ҳайитов Косон районидаги «Ўлмас» пахта қабул қилиш пунктида транспортёрчи бўлиб ишлайди. Бу моҳир ишчи кунлик режани 1,5—2 ҳисса адо этиб, ҳамкасбларига ўрнак кўрсатмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ, К. ТУРСУНОВ, Т. НОРҚУЛОВ, Ж. ҚОЗОҚОВ, Ф. НАЗИРОВ ва В. МОЛГАЧЕВ (ЎзТАГ) олган суратлар.

Президент фармонлари қандай бажарилаяпти?

ҲАР БИР ХОНАДОНГА — ТОЗА ИЧИМЛИК СУВИ

Айни пайтда қишлоқ ўз ижтимоий қиёфаси — мактаблар, клублар, шифохоналар, кинотеатрлар билангина эмас, балки аҳолининг тоза ичимлик суви билан таъминланиш даражаси бўйича ҳам шаҳардан орқада қолмоқда. Қарийб 5 миллионга яқин қишлоқ аҳолиси водопровод сувидан фойдалана олмайди ва оқибатда унчалик яроқли бўлмаган манбалардан сув ичишга мажбур. Бу эса касалликнинг кўпайишига, болалар ўлимининг ортиб боришига ва ижтимоий тангликка олиб бормоқда. Энг оддий маиший шароитларнинг йўқлиги аҳолининг, айниқса, ёшларнинг шаҳарга кетиб қолишини тезлаштирмоқда.

Маълумки, 1990 йил 27 июлда республика Президентининг «Қишлоқ аҳолисини ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлашни яхшилаш тўғрисида»ги фармони эълон қилинган эди. Шундан сўнг ҳукумат томонидан 1990-1992 йилларга мўлжалланган давлат программаси тасдиқланди. Президент фармонини ҳаётга жорий этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси махсус комиссия тузди. Унга Вазирлар Маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков бошчилик қилмоқда. Давлат программасида 16768 километр водопровод тармоқларини қуриш (шундан 14727 километри қишлоқ жойларда) кўзда тутилган. Бу сув таъминотини 52 фоиздан 61 фоизгача яхшилайди. Мазкур дастурнинг кўламини тасаввур этиш учун уни амалга оширишда 1,1 миллиард сўм сарфланишини эътиборга олиш керак. Ҳозирги иқтисодий танг шароитда ҳам республика ҳукумати шунча миқдордаги пулни ажратди.

Қишлоқ аҳолисини марказлашган тартибда ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш мақсадида ҳукумат томонидан ўз вақтида «Об-ҳоёт» деб номланган республика лойиҳа-қурилиш бирлашмаси ташкил қилинди. Бирлашма буюртмачи, қишлоқ сув таъминоти объектларини лойиҳалаш ва қуриш бўйича бош пудратчи функцияларини бажариши мумкин. Шунингдек, у Госстрой билан келишган ҳолда республика Қишлоқ хўжалиги вазирлиги хўжаликларида бажарилаётган ишларга норматив ҳужжатлар тайёрлайди, қурилиш лойиҳа-смета ҳужжатларига эксперт сифатида қатнашади. Бу қурилиш муддатларини анча қисқартиришга ёрдам беради. 1990-92 йиллар давомида Қишлоқ хўжалиги вазирлиги хўжаликлардаги ишларнинг ҳажми уч баравар оширилади.

Қишлоқни ичимлик суви билан таъминлаш дастури аввало марказлашган, шунингдек, ташкилотлар учун имтиёзли солиқ шароитида бошқа молиявий манбалардан тушган маблағ ҳисобидан амалга оширилади. Алоҳида қурилишлар бошқа объектлардаги капитал жамғармалардан, пудрат ишлари лимитидан, материал-техник ресурслардан, машина-механизмлардан олиб бериш ҳисобига бажарилиши мўлжалланмоқда. Табиийки, бу тадбир сув иншоотларини қуриш ва фойдаланишга топширишга мўлжалланган пудратчи ва лойиҳа ташкилотларининг, илмий кузатишларининг моддий базасини мустаҳкамлашни тақозо этади. Бирлашма таркибида лойиҳа-қидирув, қурилиш-монтаж, фаолиятни компьютерлаштириш ва эксплуатация қилиш билан шуғулланувчи давлат корхоналари, акционерлик фирмалари, жамоат, пудрат ва кичик корхоналар фаолият кўрсатмоқда. 1990-91 йилларнинг ўзида вилоятларда 9 та қурилиш-монтаж ва бошқа ташкилотлар тузилди. Бу тадбирларнинг ҳаммаси «Оқ-ҳаёт» бирлашмасининг икки йилдан камроқ вақт ичида 2150 километр водопровод тармоқлари қурилишини таъминлади. Тўққиз ойлик режалар муддатдан олдин бажарилди.

1991 йил вазифаси республикада умумий ишлаб чиқариш қуввати 340 кубметр сувни бир суткада узатиб берадиган объектларни ишга туширишдир. Булар асосан тўртинчи кварталда фойдаланишга топширилади. Туямўйин — Нукус — Чимбой — Тахтакўпир, Туямўйин — Урганч — Гурлан — Манғит — Дамхўжа — Навоий — Бухоро сингари йирик сув тармоқлари ўз муддатида фойдаланишга топширилади. Шунингдек, Советобод — Андижон водоводида ҳам қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Ишларнинг вевъёри шуни кўрсатаяптики, Президент фармонини бажариш юзасидан Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Наманган, Сурхондарё, Тошкент, Фарғона вилоятларида ишлар кутилганидек кетаяпти. Топшириқларни Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги 139 фоиз, Турар-жой ва коммунал хўжалиги вазирлиги 169 фоиз бажариб муносиб ҳисса қўшмоқда. Бироқ давлат дастурини амалга оширишда маълум қийинчиликлар ҳам рўй бермоқда. Бу аввало оширишда маълум қийинчиликлар ҳам рўй бермоқда. Бу аввало материал-техника таъминоти билан боғлиқ. Металл прокатлар, қувурлар, қурилиш материаллари, насослар, арматуралар, электр асбоб-ускуналар, кабель жиҳозлари етишмаяпти.

Ҳар қандай шароитда ҳам республика аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлаш юзасидан белгиланган мўлжаллар ўз вақтида амалга оширилади.

С. НИЕЗХЎЖАЕВ,
республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг эксперти,.

Э. ЙЎЛДОШЕВ,
республика уй-жой ва коммунал хўжалиги вазирининг ўринбосари.

Б. НОСИРОВ,
«Об-ҳаёт» республика лойиҳа-қурилиш бирлашмасининг бош директори.

МАҲАЛЛАДА УЧРАШУВ

Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент давлат дорилфунуни катта илмий ходими, тарих фанлари номзоди Шуҳрат Очилов ўзи истиқомат қилаётган жойга — Тошкент шаҳар Акмал Икромов райони Бешқайрағоч маҳалласига таҳририят ходимларини таклиф этганида муштарийлар билан мулоқот бунчалик қизғин бўлади, деб ўйламаган эдик. Эҳтимол, учрашувимиз маҳалла оқсоқоли Зуфар ота Алимовнинг 70 йиллик тўйига уланиб кетиши хаёлимизга келмагандир. Рўзнома ҳақидаги ранг-баранг фикрлар, савол-жавоблар, мунозаралар, отахон шаънига билдирилган самимий тилаклар умумий бир муштараклик касб этди.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи Н. Саъдуллаев рўзномада бугунги кунда амалга оширилаётган ишлар, унинг шакл-шамойили, истиқболли режалари хусусида қисқача тўхталиб ўтди. Рўзноманинг эртанги куни мундарижаси кўп жиҳатдан шу залда тўпланган муштарийларнинг мухбирлар билан фаол иштироки ва ҳамкорлигига ҳам боғлиқ эканлигини таъкидлади. Шунингдек, у маҳалла оқсоқолини 70 йиллик муборак ёши билан қутлаб, унга «Халқ сўзи»га 1992 йил учун бепул обуна квитанциясини топширди. Худди шундай мукофотлар маҳаллада яшовчи камдаромадли бир неча оилаларга ҳам берилди.

Сўнгра рўзнома бўлим муҳаррири Ҳ. Олимжонов ҳуқуқ ва қонунчилик мавзулари қандай ёритилаётганлиги ҳақида ахборот берди. Қатор саволларга жавоб қайтарди. Қонунчилигимиздаги ноқисликлар, унинг ожизликлари ҳақида, бу борада матбуотда чиқишлар қилиш зарурлиги хусусида тўпланганлар ҳам ўз қарашларини баён этдилар. Рўзнома бўлим муҳаррири М. Калонхонов бу борада «Халқ сўзи» қатор мақолалар эълон қилгани, мунозара минбари рукни уюштираётганлиги, у тадбир келажакда ҳам давом эттирилиши хусусида куйиниб гапирди. У ўзи ёзган «Жарлик» мақоласига ушбу маҳалладан кўпчилик имзо билан биринчи бўлиб муносабат билдирганлигини мамнуният билан таъкидлади.

Тошкент шаҳри маҳаллалар қўмитаси кенгаши раиси, профессор Қодирхўжа Фозилхўжаевнинг чиқиши, айниқса, жонли бўлди.

— «Халқ сўзи» рўзномасининг номига эътибор беринг-а, — деди у, — ҳақиқатан топиб қўйилган исм. Бу рўзномада ишлаш қийин — халқ номидан сўзлаш ўта масъулиятли. Негаки шу кунгача «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» халқни алдашда рекорд қўйган рўзномалар бўлиб қолди. Энди бу рўзнома бизга ўзбек маорифини, миллий қадриятларимизни тиклашда ёрдам бермоғи, халқ педагогикасини ривожлантиришда фаол тарғиботчи бўлмоғи керак. Шунингдек у маҳаллалар муаммоларини, хусусан, уй-жой таъминоти, ишсизликни тугатиш, маҳаллаларда кичик цехларни кўпайтириш каби долзарб масалаларни дадил ёритиши лозим.

Ҳ. Фозилхўжаев сўзининг охирида «Народное слово» рўзномасида ёритилаётган баъзи бир мақолалардан норози эканлигини айтди.

— Мен бу рўзномага обуна бўлолмайман, — деди муштарий Меливой ака Қодиров. — Биз рўзноманинг халқчил бўлишини кутган эдик. Афсуски бундай бўлмаяпти. Худди бошқа рўзномалардагидек бунда ҳам расмий материаллар кўп берилмоқда. Истагим: рўзнома ходимлари халқ ичида кўпроқ бўлишса, халқнинг эса расмий бўлмаган дарду ҳасратлари бисёр...

— Рўзномаларни бир-бирига қарама-қарши қўймаслик керак, — деди учрашувда иштирок этган ёзувчи ва публицист Ашурали Жўраев. — Ҳар бир газетанинг ўз муштарийси, севиб ўқийдиган мухлислари бор. Масалани сал бошқачароқ қўйган маъқул. Масалан, мухбирлар маҳаллаларни келиб ўрганишсин, муаммоларни ёритсинлар. «Халқ сўзи»нинг жойларда мухлислари кўплигини биламан. Рўзнома энди шаклланиб келаяпти, жамоада эса иқтидорли журналистлар анчагина.

Мен рўзномада «Ислом маданияти», «Публицист минбари» каби рукнлар очилишини истардим. Рўзнома Олий Кенгашнинг органи бўлгандан кейин депутатларни фаолликка ундаши керак. Ва ҳатто депутатлар фаолиятининг у ёки бу қирраларини қаттиқ танқид қилиш лозим бўлади. Депутат сиёсат билан эмас, иложи бўлса амалий иш билан шуғуллансин. Ҳозир кўпчилик халқ ноиблари наказларини бажаришда қийналмоқда. Эҳтимол газета Советлар қошида депутатлик фонди очилиши зарурлиги ҳақида мақола эълон қилар.

Ушрашув сўнгида Тошкент шаҳар кенгаши маҳалла ва уй қўмиталари билан ишлаш доимий комиссиясининг раиси Ш. Темиров ушбу учрашувни ташкил қилган таҳририят ходимлари ва маҳалла оқсоқолларига ташаккур билдирди. Бу учрашув ҳар иккала томонга фойдали эканлигини, мулоқотни бундан кейин ҳам давом эттириш лозимлигини айтди. Рўзнома ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, тўпланганларни унга обуна бўлишга чақирди.

Шу куни Бешқайрағоч маҳалла аҳли Ўзбекистон телекўрсатув ва радиоэшиттириш давлат қўмитаси санъаткорлари ижросидаги мароқли концертдан баҳраманд бўлдилар.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси халқ депутати Тоиба Тўлаганова қатнашди ва рўзнома ҳамда ўз депутатлик фаолияти ҳақида гапирди.

ЖЎШҚИН

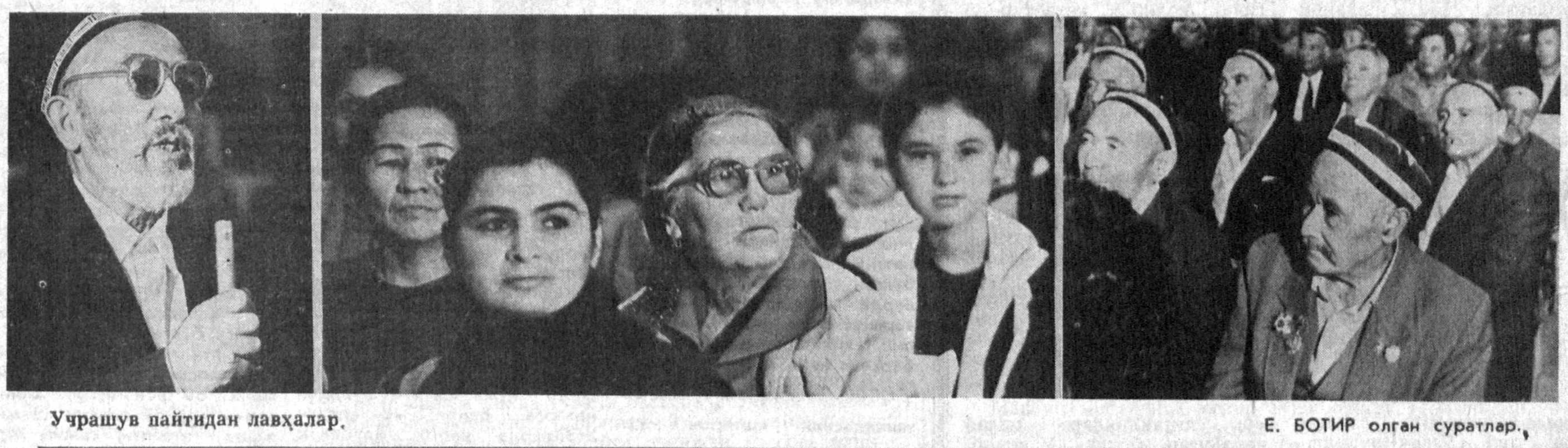

Учрашув пайтидан лавҳалар.

Е. БОТИР олган суратлар.

ҚИММАТГА ТУШГАН МАҒЛУБИЯТ

«Пахтакор» ўз майдонида ўйнаганида кўпчилик ишқибозлар томоғи ҳириллаб қолгунча бақираверишади. Ютса томоғи оғриганига ҳам ачинмайди. Чунки, кайфият зўр бўлади-да.

Қалбимни тирнаётган нарса нега «Пахтакор» ўзга майдонларда дадил тўп суролмаслиги. Навбатдаги Одессада бўлган ўйинда ҳам командамиз қимматли имкониятни бой берди. Ўйин 2:0 ҳисобида «Черноморец» фойдасига ҳал бўлди. Биламиз, буни оғаларимиз марказий ойнаи жаҳонидан олиб кўрсатишмайди. Чунки улар Москва командалари эмас-да. Ўзимизда эса имкон йўқ.

Хавфли зонадан қутулишнинг иложи бормикан? Узоқ танаффусдан сўнг Олий лигага чиққан командамиз наҳотки уни яна тарк этса. Бугун «Металлист» ва «Пахтакор»нинг очколари тенг. Энди фақат ғалаба керак. Навбатдаги ўйинни командамиз меҳмонда «Днепр» жамоаси билан ўтказади. Тожик қардошларимиз «Днепр»ни ўзининг майдонида 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратди. Зеро, пахтакорчиларнинг ҳам омади келса. «Металлист» эса ўз уйида муддатидан олдин чемпионат ғолиби бўлган (МАСК) Армия спорт клубини қабул қилади. Эҳтимол армиячилар «Металлист»ни қўллаб юборишар. Чунки, уларга энди ютуқ ёки мағлубиятнинг аҳамияти йўқ, Олдиндан бир нарса дейиш қийин.

Кўриниб турибдики, Москва локомотивчилари Олий лигани тарк этишади. Унинг қисмати яна қайси жамоа бошига тушар экан. Бунга навбатдаги сўнгги ўйинлар аниқлик киритади. Шу боис «Пахтакор» «Днепр» билан бўладиган ўйинда фақат ғалабага эришиши команда тақдирини ҳал қилади.

«Халқ сўзи» мухбири.

● *Депутатлик ҳаловат эмас*

ҚАЛБИДА ЭЛ АРМОНИ

Ўшанда оёғининг тагидан нарини кўра билмайдиганлар Пўлат Қирғизбоевич шаънига лой чапламоқчи бўлаётган кезлар эди. Тирноқ остидан кир қидиришлар таниқли олимнинг бағри кенглиги, диловарлиги, эл ташвишида жони фидолигини билгувчиларнинг ҳамиятини қўзғади.

— Инсоф ҳам керакда, — дейишди избосканлик кексалар. — Туҳмат тоши бу қадар бўлмас.

Улар яна бир нарсага амин бўлишди. Ойни этак билан ёпиб бўлмайди. Ахир Пўлат Қирғизбоевични андижонликлар яхши билишади. Андижон Пахтачилик олийгоҳида ректор бўлиб ишлаганида фақатгина раҳбар эмасди. У эзгулик уруғини ҳам сочганди. Саф-саф шогирдлар етиштирибгина қолмай, уларни элюртга камарбаста қилиб тарбиялади ҳам. Қолаверса, ўзининг болалиги ҳам шу ерда ўтган.

Унинг номзоди 144-Избоскан сайлов округидан Ўзбекистон халқ депутатлигига қўйилганда кимдир билибми-билмайми дилидагини айтди:

— Қишлоқдан сайланиб шаҳарда — пойтахтда ишлайдиган депутатдан нима фойда. Пичоққа сопни ўзимиздан чиқармаймизми?

— Ёш экансиз ука, — унинг гапини бўлди. «Эркин қишлоқ шўроси раиси Ҳотамжон Жўраев. — Пўлатжон ака эккан дарахтлар мева бераётганига анча бўлди. Боз устига ҳозир бизга элнинг ташвишини елкага оладиган забардаст кишилар керак.

Дарҳақиқат, Пўлат Қирғизбоевич етиштирган олимлардан А. Мамадалимов Ўзбекистон ФАнинг мухбир аъзоси, М. Қорабоев фан доктори, Фарғона дорилфунуни ректори. Унинг этагини тутиб илм оламига кириб келган фан номзодларидан Т. Ортиқов, Ҳ. Нишонов, О. Отабоев, Ў. Ергашев, Т. Абдужамилов, А. Боқиевлар халқ хўжалигининг турли жабҳаларида фаол хизматда. Шогирдларидан бир нечтаси айни кунларда Америка, Япония, Англия сингари илғор мамлакатларда ишлаб туришибди.

Аслида бу ҳудудда одамлар қалбига йўл топган ишбилармонлар йўқ эмасди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ўсмонжон Мансуров, тажрибали пахтакор, «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалиги директори Анваржон Маҳмудов сингари жонкуярлар ҳам меҳнаткашлар ҳурматини қозонган. Улар устозга йўл беришди. Қолаверса тарозининг иккинчи палласи вазминроқ ҳам эди.

Гапнинг индаллоси, избосканликлар Пўлат Қирғизбоевич Ҳабибуллаевга ишонч билдириб адашмадилар. Нега, дейсизми? Келинг шу ҳақда сўзлашайлик.

Биз узоқ йиллар шаҳар билан қишлоқни яқинлаштирамиз деб уриндик. Лекин қанча чиранганимиз билан акси бўлди. Ўртадаги жарлик тобора йироқлашиб бораверди. Қишлоқда сут-қатиқ етиштирилса-ю, аҳолининг ўзи ўшанга ташна, пахта экиб йил бўйи тер тўкса-ю эгни бут бўлмаса нима дейиш керак. Мактабни олиб қаранг. Қишлоқ ўқувчиси шаҳардаги билим масканларидагидек замонавий ўқув қуролларидан фойдаланишга ҳаққи йўқми?

Депутат билан учрашувда ўқувчилардан бири Пўлат Қирғизбоевичга савол берди:

— Электрон ҳисоблаш машиналаридан фойдаланишни қачонгача орзу қиламиз?

Депутатнинг дили оғриди. Йўқ, қизчанинг саволидан эмас. Эртанги кунимиз эгаларининг қўли калта бўлиб қолаётганидан. Тошкентга қайтгач ҳаловати йўқолди: сўради, суриштирди, қаловини топса қор ёғади, дейдилар. Райондаги саккизта мактабнинг ҳар бирига 10 тадан компьютер ажраттирди. Ҳомийлар совғани ўқувчиларга бепул тақдим қилишди.

— Юқори синф ўсмирлари компьютер билан бемалол тиллаша оладиган бўлиб қолдилар, — таъкидлайди 32-мактаб директори Сотқинбой Тожибоев. — Энди бошланғич синфдагилар ҳам ўрганишмоқда.

Навбатдаги ташрифларидан бирида депутат худди шу мактабда бўлди-ю, бироз жаҳли чиқди:

— Директор, ошхона қурилиши туя гўштли еганми? — сўради у киноя билан.

Гапнинг рости 3—4 йилдан буён битмаётган 100 ўринли ошхона биноси аросатда эди. Гоҳ у нарса, гоҳ бу нарса узилиб қолаётганди.

— Қурбимиз етмаяпти, — деди директор.

Хайриятки, депутат кўмаги билан бино тез орада ишга тушди.

Райондаги 7-ўрта мактаб аҳволини кўринг. Алимсоқдан қолган парталар ғашингизга тегарди. Тўғриси, ўқувчилар тишни-тишга қўйиб, чидардилар. Депутат Бекободдаги мебель буюмлар ишлаб чиқариш комбинатидан парта ҳамда ўқув қуролларини ҳал этди. Қарангки, райондаги айрим шахслар тайёр нарсани олиб келиш учун ҳам ҳафсаласизлик қилишди.

— Жиҳозлар бепул бўлса, — куюнади шўро раиси Х. Жўраев. — олиб келишга транспорт топилмаса-я! Елиб югуришга, кимларгадир қуллуқ қилишга тўғри келди.

Избоскандаги энг катта муаммо нима, биласизми? Ишсизлик. Вилоятдагина эмас, жумҳуриятда аҳолиси энг зич бу районда одамларнинг юмуш топиши мушкул. Тўғри, кейинги вақтларда саноат бинолари, майда корхоналар қуриляпти. Лекин бари бир кифояланиб бўлмайди.

Сайловчилар бу борада депутатдан ёрдам сўрашди. Пўлат Қирғизбоевич район мутасаддилари билан обдон суҳбатлашди. Ниҳоят, «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигида консерва заводи қуриладиган бўлди. Бу бир ўқ билан икки қуённи отишдай гап эди. Ахир аҳолининг томорқасида, хўжаликларда етиштирилган ҳосилни тайёр маҳсулот сифатида сотиш мумкин. Яна мингга яқин бекорчи иш билан таъминланади.

Аҳолини ичимлик суви ҳамда табиий газ билан таъминлаш ҳақида республика президентининг фармони чиққан. Лекин масалага ечим топиш осон кўчмаяпти. Энидан тортсанг бўйига етмайдиган замонда бу янада мушкул. Мичурин номли давлат хўжалигида 17,5 километрга табиий газ олиб келинди. Қутлуғ иш ўз-ўзидан бўлгани йўқ. Масалага депутатнинг аралашувига тўғри келди. Ёки «Октябрв 50 йиллиги» давлат хўжалигига 4,2 километрга «Зангори олов келтириш, 2,8 километр масофада қувурларни пайвандлаш шунчаки рўёбга чиққани йўқ. Худди шу хўжаликда 10,5 километрга асфальт ётқизишни айтинг. «Ленинград» жамоа хўжалигида эса 422 ўринли мактаб биноси қурилиши бошлаб юборилди. «Эркин» қишлоқ шўроси ўрамидагилар тикувчилик фабрикасини тиклаш ташвишида юришибди. Шубҳасиз, рақамлар ўжар бўлади. Аммо худди шу кўрсаткичлар замирида кимнингдир тинимсиз меҳнати, машаққатлари борлигини англаш қийин эмас.

Избосканликларнинг пахтачиликдаги довруғи баланд. Улар мўл ҳосил етиштириш борасида мактаб яратишган. Бу йил ҳам салкам 35 минг тонналик хирмон яратиш уларнинг азму қарори. Шу боис далаларда ўзгача манзара. Миришкорлар тонгни тунга улаб меҳнат қилишаётир. Об-ҳавонинг авзойи, экиннинг бироз кечкилиги уларнинг ҳаловатини ўғирлаган.

Оғир, долзарб кунларда деҳқонга камарбаста бўлиш, кўнглига далда беришга не етсин. Пўлат Қирғизбоевич бир неча кун аввал меҳнаткашлар ҳузурида бўлди. Майдонлардаги бўлиқ ҳосил, қад кўтараётган улкан хирмондан қалби севинчга тўлди. Қўли меҳнатдан қаварган деҳқонлар билан дилдан суҳбатнинг баҳоси борми, ахир.

«Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигининг Ҳусанбой Усмонов етакчилик қилаётган «Дўстлик» бўлими пахтакорлари 505 гектарнинг ҳар гектаридан 33,8 центнердан ҳосил олиш ниятида меҳнат қилишяпти. Далаларда ҳосил мўл. Пахта териш машиналари тиним билмайди. Пўлат Қирғизбоевич терим машиналаридан бирини тўхтатиб, механизатор билан ҳол-аҳвол сўрашгач, шпинделларни кўздан кечирди, кейин унга йўл-йўриқ берди. Ахир бу борада ҳам у кишининг яхшигина тажрибаси бор.

Нормамат Омонов, Турсунбой Отаназаров сингари илғорлар ҳар куни 7—8 тоннадан пахта теришаётир.

— Ўтган йили 177 тонна ҳосил йиғиштириб, ғолиб бўлганман, — дейди Турсунбой. — Мукофотга енгил машина беришган. Бу йилги марра 180 тонна.

Депутат механизаторларнинг оилавий шарт-шароити, иқтисодий муҳофазаланиши билан қизиқади. Тўғрида, ишчининг рўзғордан кўнгли тўқ бўлса, иши унумли бўлади. Шуниси муҳимки, ишчиларга иссиқ овқат арзонга тушяпти. Сабаби, биргина Фарҳод Тожибоев бошлиқ бригада ҳисобида 1,5 минг дона товуқ бор. Одамларга имкон даражасида пиёз, картошка, буғдой, шоли тарқатиб берилган.

Сайловчилар расмиятчиликдан холироқ — даланинг ўзида депутатга наказлар беришди.

«Хўжалик йилига 10 миллион дона ғишт чиқарадиган 2 та завод қуряпти. Табиий газ улашда ёрдам керак».

«Ички йўллар ташвишли аҳволда. Тош етказиб, асфальт қилишда кўмак зарур».

Депутат наказларнигина эмас, деҳқон муҳтож бўлган юмушларга ҳам эътибор беради. Ахир уларга айни чоқда камарбаста бўлинмаса бундан ёмони йўқ.

Избосканлик мутасаддилар амалдаги йилда хайрли ишга қўл уришди. Пахта тайёрлаб давлатга сотишда энди улар биринчи навбатда деҳқоннинг ҳамёнини ўйлайдилар.

— Толани, — изоҳ беради район советининг раиси Барчиной Ҳасанова, — аввалгидек завод эмас, энди жамоа хўжаликларининг ўзлари сотадилар. Завод хўжаликларга фақат тола ажратиб беришдагина хизмат кўрсатади.

Тан олмай илож йўқ. Илгари деҳқон йил бўйи тер тўкарди-ю, кузакда толанинг эгаси завод бўларди, Хоҳласа миришкорга ҳиммат қиларди, йўқса... Энг ёмони, деҳқон завод олдида муте эди. Оддий мисол: «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалиги 573 тонна пахтани толага ажраттирди. Заводдагиларнинг ҳисоб-китобига кўра 33 фоиз натижа бериши кўзда тутилганди. Амалда 1,54 фоиз ортиқча чиқди. Кимга фойда? Агар ҳар йилгидек қўлни қовуштириб турганда деҳқон алданиб қолаверарди.

— Келгуси йилдан, — сўзида давом этади Б. Ҳасанова, — агросаноат комбинати йўналишига ўтамиз. Деҳқон пахтадан чиққан чигитига ҳам, ёғига ҳам ўзи хўжайин бўлади. Яна заводни ҳам сотиб оламиз. Жамоаларнинг ўз тасарруфида саноат корхонаси бўлса фойдаки, зарар эмас.

Жумҳурият мустақиллиги амалда ҳар бир фуқоронинг мустақиллигидир. Шундай экан, изланиб, дадиллик билан ишлашга не етсин!

Пўлат Қирғизбоевич Ҳабибуллаевнинг Ўзбекистон Олий Кенгашидаги юмушлари ҳам талайгина. У Халқаро ишлар қўмитасининг раиси. Таъбир жойиз бўлса жумҳурият мустақиллигининг дастлабки қадамларида масъулиятли юк уларнинг зиммасига тушяпти. Ғоят қисқа муддат ичида ташқи иқтисодий алоқалар ҳамда чет эл инвестициясига доир иккита қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди.

Қўмита аъзоларининг жонкуярлиги туфайли Ўзбекистон ўз тарихида илк бор хорижий мамлакатлар парламенти билан тўғридан-тўғри алоқа ўрнатди. Томонлар келишувига мувофиқ ўзбекистонлик депутатлар гуруҳи Малайзия, Бразилия мамлакатларига сафар қиладилар. Покистоннинг Сингх вилояти мутасаддилари эса яқинда Ўзбекистон Олий Кенгаши парламентига келадилар. Қўмита қошидаги парламентлараро алоқа ўрнатиш ҳамда хорижий мамлакатлар билан муносабатни мустаҳкамлаш, уларнинг капиталини ҳимоя қилиш бўлимларидаги ишлар нечоғлик тиғизлигини юқоридаги мисоллар кўрсатиб турибди.

Қўмита яқинда «Дўстлик», «Ватан» жамияти фаолиятини кўриб чиқди.

Ўрни келганда таъкидлаб ўтмоқчимиз. Қўмита ўзаро алоқаларни таҳлил қилаётганда жамиятнинг иқтисодий шароитини эмас, қонунлар ижросини назорат қилади. Бу эса депутатлар зиммасига катта масъулият юклайди, дегани.

Жумҳурият Олий Кенгашининг кейинги сессиясида мамлакат шаъни, ҳуқуқини ҳимоя қиладиган депутат — вакиллар, гуруҳи сайланди. Саралар ичидан саралаб олинганлар орасида академик олим Пўлат Қирғизбоевич ҳам бор.

— Юракни ўртайдиган жойи, — куюнади депутат. — 125 йил давомида юртимиз бойликлари, ота-боболаримиз қолдирган нодир асарлар, қўлёзмалар, тарихий мерослар талон-торож қилинди. Биз эса лом-мим демай чидаб келдик. Сабрнинг ҳам чегараси бордир, ахир. Энди бой берилган дурдоналарни ўлкамизга қайтариб олиб келишимиз керак. Ўзингиз ўйланг-а, Москва, Ленинград каби шаҳар музейларининг кўрки бўлиб турган, ёҳуд хорижда кўз-кўз қилинаётган ота-боболаримиз мероси нега ўзимизники бўлмайди? Нега биз уларни юртимизда намойиш қилиб фахрлана олмаймиз? Йўқ, ҳамма нарса ўзлигини топиши лозим. Шундай қилмасак, авлодлар олдида ҳамиша қарздор, тарих қаршисида юзимиз шувит бўлади.

Қалбига элнинг армони, ташвишларини сиғдира олган депутатгина ҳаловатсиз бўлади. Избосканликларнинг ишончли ноиби тиниб-тинчимаслиги боиси ҳам шунда. Ахир, бутун орзу-умидларини боғлаган сайловчиларга ёруғ юз билан боқишдан ортиқ бахт борми, дунёда.

Фозилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Андижон вилояти.

Суратларда: сайловчилар билан учрашувнинг ҳаяжонли лаҳзалари.

К. УЛМАСОВ олган суратлар.

ХОТИРА

ҲАҚ ҲАҚНИ ТАНИБДИ...

Хотира кунлари арафаси эди. Рўзномаларни варақлаб, нигоҳим «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» (1991 йил 22 март) да босилган бир хабарга тушиб қолди. Аҳмад Яссавий мукофоти филология фанлари доктори, марҳум Эргаш Рустамовга берилди... Кўзларимга ишонмай қайта-қайта ўқидим. Ахийри «ҳақ ҳақни топибди-да» дедим-у, кўз олдимда Эргаш аканинг кулиб турган ўзига хос жозибали, истараси иссиқ сиймоси гавдаланди...

Бўйи ўртадан баланд, тўлароқдан келган, пешонасининг тепа қисмидаги сочлари тўкилган, икки лунжида кулдиргичлари бор, бутун гавдасини силкитиб самимий ҳолда қотиб-қотиб кулар эди. Улуғ Ватан урушининг қатнашчиси. У киши табиатан жуда содда, одамларга ҳамиша ишонадиган, бирор одамни яхши кўриб қолса уни чин юракдан ҳурмат қиладиган, илмий қаттиққўллик билан покиза муносабатда бўлган. Бор гапни аччиқми, чучукми очиқ айтар, танқиддан хафа бўлмас, гина, сақламас, лекин ноҳақликка мутлақо тоқат қила олмас эди. Шунданми ўзи ишлайдиган бўлим мудири ва баъзи «катталар» билан ҳеч келишмасди.

Ўзбек қомусини кўрай-чи, бу талантли хокисор олим ҳақида нималар ёзилган экан деб «Ўзбек энциклопедияси»нинг 9-жилдини (Тошкент —1977) кўздан кечирдим. 400-бетда қисқагина маълумот берилибди холос.

У фақат ўзбек адабиёти тарихини эмас, балки араб, форс, туркий адабиётларни, уларнинг тарихини пухта билар, жаҳон адабиёти хазинасидан яхшигина маълумоти бор ҳақиқий олим эди. Афсуски, унга қарши ноҳақ ҳужум бошланганда кўпчилик ундан юз ўгирди, ҳаттоки заҳматкаш ва билимдонлигини ҳурмат қилишмади.

Эргаш аканинг докторлик десертацияси муваффақиятли ҳимоя қилинди. Лекин бир ярим йилча дипломини ололмай, иши тасдиқ бўлмасдан қийналиб юрди. Кейин билсак, ҳимояда оғиз оча олмаган рақиблари «бу оригинал иш эмас, кандидатлик диссертациясининг ўзи, кўчирмакашлик ҳам бор деб, яна алланималарни қўшиб, олий аттестация комиссиясига ёзган эканлар. Текшир-текшир бошланиб кетди. Охири у ВАКка бориб ёзган ишларини бирма-бир кўрсатиб, тамомила янги ва оргинал иш бажарганлигини исботлаб, докторлик дипломини олиб келди.

Олимнинг филология фанлари доктори илмий унвонига эга бўлиши рақибларнинг тинчини баттар бузиб, уларнинг кўнглига ғулғула солиб қўйди. Улар энди қулай пайт пойлар эдилар. Тасодифан уларга ҳам «бахт» кулиб боқди. «Ўзбек тили ва адабиёти» ойномасининг 1972 йил 4 — 5 сонларида Эргаш Рустамовнинг «Аҳмад Яссавий ҳикматларида тарих ва ҳаёт садоси» номли каттагина мақоласи эълон қилингач, бирдан тўполон бошланиб кетди. Ишдан кейин «иш бошилар» Эргаш аканинг мақоласини рус тилига таржима қилишга киришиб кетдилар. Марказкомдан қаттиқ топшириқ бўлган эмиш. Мажлис устига мажлис...

Олимга нисбатан тазйиқлар, 1974 йилдан кейин янада авж олди. Аниқ-тиниқ эсимда: академиянинг биринчи қаватидаги катта зал одамларга лиқ тўла, раёсатда казо-казолар. Эргаш Рустамовнинг бир қўлида ичига китоб солинган катта тўрхалта, яна иккинчи қўли билан бир неча китобларни қўлтиқлаганича залнинг чекка йўлагидан юриб мажлис раисидан сўз беришларини илтимос қилди. Ёрдам сўраб залда ўтирганларга кўзларида ёш билан жавдираб қаради. Қайта-қайта сўз сўради. Ҳамма жим, ҳеч ким унга қулоқ солмади. Бир вақт мажлис залига курашчи полвонлар кийимига ўхшаш оқ яктак кийган бир неча забардаст йигитлар кириб келишди-да бечора Эргаш аканинг қўлларини қайириб, тез ёрдам машинасига босиб олиб кетишди. Унинг гапларига, қичқириқларига қулоқ ҳам солишмади. Кейин билсак, улар руҳий касалликлар шифохонасидан келган «шифокор», ёнидагилар эса «бемор»ни олиб кетадиган «полвон»лар экан. Шифохонага академиядан — мажлис бўлаётган бинодан телефон қилишган экан... У ерда бориб, бир-икки укол олган олимнинг аҳволини бир тасаввур қилиб кўринг.

Шу сатрларни ёзаётганимда буюк ўзбек олими, академиянинг собиқ президенти Ҳабиб Абдуллаевнинг тақдирини, вафоти олдидан бошдан кечирган саргузаштларини эсладим. Бу мудҳиш тарихнинг бир қисмини рафиқалари матбуотда ийманиброқ ёздилар. Лекин олимнинг ёруғ дунё билан хайрлашгунча касалхонада бирга ётган жияни, геология-минерология фанлари номзоди Шокиржон Мўминовнинг кўрган-билганлари, унинг кўз олдида, гувоҳлигида рўй берган ғаройиб «жумбоқлар», тоғасининг унга айтган ҳайратомуз гаплари, ҳасратлари сирлигича қолиб кетаётир-ку! Демоқчиманки, Эргаш ака ҳам институтида яйраб-яшнаб эркин ижод қилолмади...

Кейинчалик уни тез-тез «оқ яктакликлар» излаб келадиган бўлди. У қочиб, ҳадиксираб беркиниб юрадиган бўлиб қолган эди. Ниҳоят руҳий касалликлар шифохонасини макон қилиб ётишга «мажбур» бўлди. Ҳар хил «миш-миш»лар тарқала бошлади: Эргаш ака ҳақиқий жинни бўлиб қолган эмиш, ҳеч кимни танимас ва ҳеч ким билан сўзлашмас, одамови ва ҳоказо...

Бир куни филология фанлари номзоди Ҳисом Ғуломов билан шифохонага Эргаш акани кўргани бордик. Бизни кутиб олган шифокор аёл «у барибир сизлар билан сўзлашмайди, сизларни танимайди ҳам, фойдаси йўқ», — деди. Кейин «ана ҳовлида юрибди» деб кўрсатди. Ёз пайти бўлгани учун ҳовлида соғлиги ҳар хил даражадаги касаллар аралаш-қуралаш юрган экан. Бир хилларининг аҳволи жуда хароб, уларга қараб тоқат қила олмайсиз. Эргаш акани зўрға танидим: соч-соқоллари, тирноқлари ўсиб кетган, ялангоёқ, жулдур... Ҳеч ўзимни ўнглай олмасдан йиғлаб юбордим. Бир вақт Ҳисом акам «юр кетдик» дедилар. У кишининг кўзларидан ҳам милдираб ёш оқмоқда... Бу Эргаш Рустамовни охирги кўришим эди.

Орадан уч-тўрт йил ўтди. Ёғин-сочинли, рутубатли бир кун эди. Институтимиз янги бинога — Академиклар шаҳарчасига кўчиб ўтган. Эргаш Рустамовнинг оламдан ўтгани ҳақида хабар келди. Дафн маросими, бошқа маъракалар, ойлар ўтди. Бироқ «Ўзбек тили ва адабиёти» ойномаси саҳифасидан бир парчагина таъзияномага жой топилмади.

Эргаш Рустамов ҳаёт бўлганида, шубҳасиз ҳеч ким қила олмаган жуда кўп илмий ишларни амалга оширган бўлар эди. Лекин тақдирга тан бериб, бу ҳассос олимнинг Амирий ва Яқиний каби шоирлардан тортиб Абдулла Қодирийгача олиб борган илмий изланишларини, адабиётшуносликдаги илмий, назарий қарашларини, барча мақолалари, қўлёзма асарлари, эълон қилинган ишларини синчиклаб ўрганиб, у киши тўғрисида асар ёзиш вақти келди. Бундай хайрли ишнинг фан тарихи учун ҳам катта аҳамияти бор. Марҳум ҳақида илиқ сўзларни биринчи бўлиб ёзувчи Темир Пўлатов матбуот орқали очиқ айтди.

...Кеч бўлса ҳам бир нарсадан хурсандманки, ҳақ жойига қарор топиб, Аҳмад Яссавий руҳи қўллаб, Эргаш Рустамов «Аҳмад Яссавий» мукофоти билан тақдирланди. Бу эзгу ишни ташкил қилганларга минг раҳмат! Шунисига ҳам шукур. Қанчалик машаққатли бўлмасин эзгулик йўлининг умри боқийдир.

Дўстмурод АБДУРАҲМОНОВ

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

• Қишлоқ спорти муаммолари

ТАБИАТ устидан ҳукмронлик кучайган сари экологик мувозанат ўзгарди. Бугунги кунда борлиқ заҳарли химикатлару ифлосланган ҳаволарга тўйинган. Бу ишимиз туфайли у инсондан ўч ола бошлади. Дунёга келаётган чақалоқларнинг учдан бири ногирон. Кейинги пайтларда ўзимиз билиб-билмай турли-туман дориларга хуруж қилиш касалини орттирдик. Ҳар қандай хасталикни кимёвий дориларсиз даволаш ёки бўлмаса, танани чиниқтириш билан ҳамиша соғлом, бардам юришни ҳеч хаёлимизга келтирмаяпмиз. Ҳар куни тонгда озгина бадантарбия билан шуғулланилса кифоя.

Республикамиз мустақил бўлди. Бундан кейин физкультура ва спорт қай йўсинда ривожланади, қишлоқ спорти муаммоларини ҳал қилишда аввало нималарга эътиборни қаратиш лозим!

Яқинда мухбирларимиз Ўзбекистон Давлат физкультура ва спорт қўмитаси раиси О. Н. Назиров билан ана шулар хусусида суҳбатлашдилар.

— Аввало шуни таъкидлашим лозимки, халқимизнинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш йўлида қатор тадбирлар амалга оширилди. Натижада жисмоний тарбия ва спорт ишлари бир мунча жонланди. Айниқса даволаниш муассасаларида бу анча изга тушиб қолди. Чирчиқ, Ангрен, Навоий,. Зарафшон шаҳарларида, Наманган, Тошкент областларининг қатор районларида спорт соғломлаштириш клублари фаолияти самарали бўлмоқда. Чирчиқ шаҳридаги, «Электрохимпром», Ангрендаги тоғ металлургия комбинати, 72-автокорхона ва автобус-таксимотор паркларида, Андижондаги қурилиш материаллари корхонасида, Сирдарё рефрижиратор заводида ва 25/3 автокорхоналарда физкультура ва соғломлаштириш марказларида аҳоли ва ишчиларни мунтазам спорт билан шуғулланишга жалб қилиш кутилганидан зиёда бўлаяпти. Бундай марказлари бўлган корхона ва ташкилотларда ишчиларнинг касаллик варақаси очтиришлари, оғриб қолишлари қарийб икки баравар камайди.

СССР халқларининг X спартакиадасида иштирок этган вакилларимиз 11 та олтин, 11 кумуш ва 38 бронза медалини қўлга киритдилар. Улар орасида бундай мусобақаларга 10 спортчи илк маротаба қатнашди, 17 иштирокчи эса халқаро спорт устаси нормативларини бажарди. Шундай бўлсада, республикамизда спорт ишлари кўнгилдагидек ривожланаяпти деб бўлмайди. Қаранг, 50 фоиз мактабгача тарбия ёшидаги болаларимиз носоғлом., Афсуски, мактаб ёшидагиларнинг атиги 20 фоизи тўлиқ жисмонан чиниққан.

Армия сафига чақирилаётган йигитларнинг ҳар иккитасидан бири ҳарбий хизматга лаёқатсиз. Кейинги пайтларда корхона ва ташкилотларда давлат ва жамоат хўжаликларида касаллик туфайли иш кунини йўқотиш ниҳоятда тез ўсиб бораяпти. Бир йилда оналар касал болаларга қараш учун 6,5 миллион ишчи кунини йўқотишаркан. Биргина 1990 йилда республикамизда 42,9 миллион ишчи куни касаллик боис зое кетган. Фақат мана шу кўрсатгичнинг ўзигина давлат ҳисобидан 306,5 миллион сўм сарф харажат бўлишига олиб келган.

Кейинги пайтларда балоғат ёшига етмаганлар ўртасида жиноятчилик кескин ошиб бормоқда. Айниқса шаҳар болалари орасида. Давлат спорт қўмитаси ана шуларни назарга олиб жойлардаги ЖЭКларда спорт клублари ташкил этишни назорат остига олди. Ҳозирги кунда физкультура ва спорт ишлари Қонуни лойиҳаси ишлаб чиқилиб, Олий Кенгашга тақдим этилди. Навбатдаги сессиялардан бирида тасдиқланса ёмон бўлмасди.

Яна бир назардан четда қолаётган нарса — ҳимоясиз кексалар ва болалар ўртасида спорт ишларини жонлантириш масаласидир. 1 миллиондан зиёд мактаб ўқувчиларини спорт билан мунтазам шуғулланишлари учун шароит яратиш билан бирга қизиқиш уйғотишимиз даркор.

Жумҳуриятда барча олий ўқув юртлари техникум ва ўрта мактабларда жисмоний тарбия дарслари қониқарли ўтилаяпти деб бўлмайди. Ўзингиз ўйланг, ҳафтасига 2 соатли машғулот кўнгилдагидек натижа берадими? Аслида дарс режими 8-10 соатдан кам бўлмаслиги лозим. Бундан ташқари 4 миллион 539 минг ўқувчидан атиги 29,3 фоизигина тўлиқ жисмоний тарбия машғулотларига дарсдан сўнг қатнашадилар. Бу ҳол ҳалиям физкультура ва спортга панжа орасидан қарашдан бошқа нарса эмас.

Дарсларнинг бу даражада тўлиқ ўтилмаслиги ёки қониқарсизлиги туфайли 40 фоиз ўқувчида семириш касаллиги, 31 фоизида умуртқа суягининг ўзгариши, 20 фоизида эса ўсишдан орқада қолиш ҳоллари аниқланди. Ҳар уч мактабдан бири спорт базасига эга эмас. 300 ўқувчига бир бассейн тўғри келди. Ҳар икки мактабдан бирида комплекс спорт майдончалари мавжуд эмас. 10 миллион ишга яроқли аҳолидан 1 миллион 38 минг киши спорт секцияларига жалб этилган. Шулардан 675,8 минг киши машғулотларда доимий қатнашаяпти. Атиги 1,9 фоизгина саноат корхоналарида спорт заллари мавжуд. 0,6 фоизида эса бассейн, 0,3 фоизидагина ўқ отиш тирлари бор, холос.

Бугунги кунда айниқса ёшлар ўртасида спорт костюмларига бўлган талаб кучайиб бораяпти. Ишлаб чиқарилаётган костюмлар аҳоли эҳтиёжини 50 фоизга, оёқ кийимлари эса 38 фоизга таъминлашга етаяпти, холос. Жумҳуриятимиз спорт буюмлари ишлаб чиқаришдан анча оқсамоқда.

Ўзбекистон мамлакатда спорт мутахассисларининг сони жиҳатидан ҳам ўнинчи ўринда. Ҳар ўн минг аҳолига бор йўғи 13 тагина спорт мутахассиси тўғри келади. 16 фоиз спорт усталари турли сабабларга кўра белгиланган иш жойларида эмас. Айниқса, қишлоқларда жисмоний тарбия ва спорт оғир аҳволда.

Бизда юқори малакали спорт усталари тайёрлайдиган атиги 5 тагина олимпия резервлари билим юрти, 1 та олий спорт мактаби, давлат спорт комитети қошида 7 та махсус олимпия тайёргарлиги системаси кадрлар етказиб бераяпти, холос. Ҳозир ҳам қатор жамоа ва давлат хўжаликларида спортга «ўгай» кўз билан қарашади. Республикамиздагина эмас, балки жаҳонга таниқли полвонларни етиштириб берган Бухоро вилоятининг Ғиждувон районини бундан мустасно. Бу ерда спорт соғломлаштириш клублари актив фаолият кўрсатмоқда. Район раҳбарларининг спортга эътибор бераётганликлари туфайли 13 хўжаликнинг 11 тасида барча комплекс шароитли стадионлар ишлаб турибди. Вобкент районидаги «Зарафшон» ва Бухоро районидаги «Маданият» колхозларида ҳам бу борада ибратли ишлар амалга оширилаяпти. Замонавий қишки ва ёзги ўйингоҳлар қишлоқ ёшлари ихтиёрига берилаяпти. Айниқса, Бухоро районидаги механизациялашган чорвачилик фермаси бош директори Одил Муродов тажрибаси кўпчиликка манзур бўлаяпти. Бу ердаги спорт соғломлаштириш ишлари ҳақида гапирарканмиз, шуни айтиш кераккки йил давомида касал бўлмаган кишига бир ойлик маош миқдорида, 2 йил соғлом бўлиб иш кунини йўқотмаган кишига эса 3 ойлик маош миқдорида қўшимча пул мукофотлари берилаяпти. Ана шундай йўл тутиш меҳнат унумдорлигини оширмоқда. Хўжалик СССР чемпионатида республикамиз шарафини ҳимоя қилаётган хотин-қизлар чим хоккей командасининг ҳомийси ҳамдир.

Қишлоқда спортни ривожлантиришга тўсиқ бўлаётган муаммо моддий базанинг қашшоқлигидир. 1780 колхоз ва совхозларда бор-йўғи 133 стадион, 27 та эскириб кетган сузиш ҳавзалари, 64 тагина спорт зали ва бор йўғи 17 та ўқ отиш майдони бор, холос. 67 район марказларида ҳалигача биронта стадион у ёқда турсин ҳатто спорт майдончалари ҳам йўқ. Республикада эса бор-йўғи 129, та сузиш ҳавзалари, 92 та спорт зали ва 139 та ўқ отиш майдонлари мавжудлигига нима дейсиз? Буларни аксарияти шаҳарларда.

Қишлоқ спортининг моддий техника базасини мустаҳкамлаш мутахассислар билан таъминлаш мақсадида Давлат Агросаноат Комитети Республика Касаба уюшмаси ва Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш Министрлиги билан 1986-1990 йилларга мўлжалланган «Соғломлик» комплекс программаси ишлаб чиқилган эди. Афсуски, бу программа қоғозда қолиб кетди. Қишлоқ мактабларининг биронтасида бекаму-кўст моддий техникавий спорт базаси йўқ. Қадим-қадимлардан урф-анъана бўлган қишлоқ ёшларининг севимли машғулотлари пойга, човгон, улоқ сингари от спорти турлари деярли йўқолиб кетаяпти.

Курашлар эса унутилаёзди. Кўпгина миллий спорт ўйинлари кексаларимиз хотираларида қолди, десак муболаға бўлмас. Кейинги пайтларда демократия туфайли республикамиз мустақилликка эришди. Бу Ўзбек миллий спортининг қайта жонланишига таъсир этмай қолмади. Чет эллар билан спорт алоқалари, валютасиз дўстлик, ҳамкорлик йўлга қўйилди. Туркия, Афғонистон,, Хитой, Корея Халқ Демократик Республикаси, Корея Республикаси, Англия, Франция каби 35 мамлакат билан делегациялар алмашиш тўғрисида шартномалар имзоланди. Борди-келди бошланди.

Ўзбекистон бокс терма командаси Германия, Югославия, Туркияда, теннисчилар Афғонистонда, бадиий гимнастикачилар Англияда, волейболчилар Боливия, Францияда, футболчилар Греция, Афғонистон ва Хитой халқ республикаларида бўлишиб, ўзаро тажриба алмашдилар. Бу гал эски анъана бузилиб терма командалар сафига асосан қишлоқ ёшлари жалб этилди. Натижа ёмон эмас. Бироқ биз қанчалик урунмайлик жойлардаги маҳаллий раҳбарлар спорт ишларига панжа орасидан қарашаяпти. Шу туфайли, миллий спорт шуҳратини тиклаш, уни жаҳон ареналарига олиб чиқиш армон бўлиб қолмоқда. Натижада кўпгина иқтидорли қишлоқ спортчилари бошқа ишлар билан машғул.

Елдек учган ўтмиш чавандозларимизу, Алпомишдек кураш тушган полвонларимиз шуҳратини қайта тикласак қанийди! Истардимки, ҳар қишлоқнинг ўз чавандози, полвони, курашчиси, футболчиси бўлсин. Буни хоҳлаган раҳбар Бухоро вилоятидаги Ғиждувон районининг бу борадаги тажрибаларидан ўргансалар зиён қилмасди.

Энди икки калима футбол ҳақида. Бу йилги футбол аренасидан 29 команда — Олий лигада «Пахтакор», биринчи лигада Фарғонанинг «Нефтяник», Наманганнинг «Навбаҳор»,, иккинчи лигада эса 21 команда иштирок этишаётир. Келажакда ёш футболчиларимиздан умид катта. Яқинда улар СССР чемпионатида қатнашиб биринчи ўринни эгаллашди. 6 нафари СССР терма командасига қабул қилинди. Шуниси қувончлики, бу футболчилар қишлоқнинг чангли кўчаларида тўп суриб юрган болалардир. Ҳозир республикамиздаги спорт мактабларининг 162 футбол бўлимида 40107 бола таҳсил олмоқда. Болалар ва ўсмирлар олимпия резервлари Самарқанд ва Тошкент мактабларида 54-тренер раҳбарлигида 2140 ёш футболчи шуғулланмоқда. Ўйлайманки, яна 3-4 йилдан сўнг четдан футболчи чақиришга эҳтиёж бўлмас. Бугунги кунда Ўзбекистонга спорт мутахассилари тайёрлаб берадиган биргина олийгоҳ ишлаб турибди. Бу ерда ҳозиргача 12 867 мутахассис тайёрланди. Бироқ бизда яна бир олийгоҳ етишмаётир.

Ҳозир экологик муҳит бузилган, одамлар нитратларга тўйинган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, кимёвий бирикмалар, тузлар таркибида сероб бўлган сув ва ҳаводан касалланаётган даврда инсон соғлиғи ва келажак наслимиз саломатлиги учун спорт жуда ҳам зарурдир. Бироқ спортчи кадрларнинг етишмаслиги, олий маълумотли, малакали мутахассислар камлиги сабабли ҳам қишлоқ жойларида спорт ишлари деярли жонланмаяпти. Уларнинг моддий-молиявий аҳволи ачинарли. Олий малакали тренернинг 115 сўм маоши бозор иқтисодиёти шароитида нимага етади. Натижада улар қўшимча иш топишаяпти ёки касбларини ўзгартиришга мажбур бўлмоқдалар.

Яқинда уч ёшдан юқори болалар ўртасида спорт машқларини бажартириш программасини ишлаб чиқдик. Бола соғлом туғилиши учун аввало онанинг ўзи тетик, бақувват бўлиши керак. Шу сабабли ҳам биз турли ёшдаги аёллар (15 ёшдан 50 ёшгача) сувда сузиш, енгил гимнастика ва бошқа спорт турлари билан шуғулланишлари учун В. И. Ленин номидаги болалар фонди, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Хотин қизлар комитети ҳамкорликда иш олиб бораётирмиз. Бу машғулотлар хотин-қизлар консултация бўлимларида ҳам мунтазам ўтказилаяпти.

125 йиллик армон ушалди. Халқимиз ўзлигини англади. Бағримизга мустақиллик шамоли тегди. Бу албатта спортга ижобий таъсир кўрсатади. Келажакда миллий спортимизни айниқса «Бухоро ва Фарғонача» курашни жаҳон миқёсига олиб чиқишимиз даркор.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур!

**Суҳбатдошлар:
Мастура ФАРМОНОВА,
Маннон ОТАБОЙ.**

КОНИБОДОМДА МАДАНИЯТ МАРКАЗИ

Тожикистондаги Конибодом шаҳрида ўзбек маданият маркази очилди. Бу ерда 54 мингдан ортиқ ўзбеклар яшайди. Янги бирлашма уларга ўзбек халқининг маданияти, санъати, рақслари, қўшиқлари, адабиёти маънавий бойликларидан баҳраманд бўлишга, ватандошлари билан учрашишга имкон берап. Ҳозир Тошкент, Самарқанд ва Бухоролик таниқли артистлар, машшоқлар билан учрашувлар режалаштирилди, адабий кечалар тайёрланмоқда.

(ЎЗТАГ)

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР !

ЎКТАМНИ КЎРГАН БОРМИ?

Муҳарририятимизга Ўзбекистон Республикаси Ёзувчилар уюшмасидан бир ариза ва унга илова қилинган аскар сурати ҳамда телеграмма келтириб, уни рўзномада чоп этишимизни илтимос қилишди.

СССР халқ депутати, Ўзбекистон Республикаси Ёзувчилар уюшмасининг биринчи котиби Одил ЁҚУБОВГА Бухоро вилояти Навоий районидаги Нарпай совхози ишчиси ШОДИЕВ Шерали Турсуновичдан

АРИЗА

Ҳурматли Одил ака! Бизнинг оиламиз бошига тушган кулфатдан гангиб, нажот истаб кимга мурожаат этишни билолмай сизга мактуб йўлламоқдаман. Менинг укам Шодиев Ўктам Турсунович 1971 йил туғилган. У 1989 йил май ойида Совет Армияси сафига чақирилиб, мажбурий ҳарбий хизматни Челябинск шаҳридаги ҳарбий қисмда ўтаётган эди. 1991 йилнинг 14 июнь куни муддати тугаб уйга жўнашга руҳсат берилган экан. Бу ҳақда телеграмма олдик. Укам уч ойдан ортиқ вақт ўтса ҳам уйга етиб келмади. Ҳарбий қисмга борган эдик, улар Шодиев Ўктам 14 июнда хизматни тугатиб кетган, дейишди. У эса йўқ. Энди уни қайдан қидирайлик? Илтимос, ёрдам беринглар.

МУҲАРРИРИЯТДАН: Ўзбекистон Республикаси ҳарбий комиссариатидан бу ишга аралашиб, бедарак кетган аскарнинг топилишга кўмаклашишларини илтимос қиламиз.

БУТУНИТТИФОҚ СИМПОЗИУМ

Бишкекда «Онкологияда автоматлаштирилган ахборот системаси» мавзуида Бутуниттифоқ симпозиум бўлиб ўтди.

Иттифоқимизнинг барча бурчакларидан онколог олимларни тўплаган бу йиғилиш Санкт-Петербургдаги Н. Петров номли онкология, илмий-тадқиқот институти, СССР Соғлиқни сақлаш вазирлигининг иқтисодлаштирилган тиббий ёрдам бошқармаси уюштирди.

Симпозиумда онколог-олимлар, профессор Р. Вагнер, тиббиёт фанлари докторлари Р. Мерабишвили, А. Океановлар иштирок этдилар.

Анжуман қатнашчилари онколог табибларининг Бутуниттифоқ ассоциациясини тузишга қарор қилдилар.

Р. КАРИМ.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Н. С. САЪДУЛЛАЕВ.

Таҳрир ҳайъати: А. А. АБДУЛЛАЕВ, Ф. Я. АБДУРАҲИМОВА, И. Г. ВОЛКОВ, Д. М. ҒУЛОМОВА, С. С. ҒУЛОМОВ, З. И. ЕСЕНБОЕВ, А. Н. КОВАЛЕВ (масъул котиб), Л. П. ҚАЮМОВ, Тоҳир МАЛИК, М. МУҲАММАДҚУЛОВА, С. Ф. МУҲИДДИНОВ (масъул котиб), Т. Э. НАЗАРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), З. Қ. НОРМУҲАМЕДОВ, Л. Н. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Р. ПИДАЕВ, М. РУЗИМАТОВ, О. Р. САИДОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), В. Н. СИГЕДИН, Ш. ТЕМУРОВ.

МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши
МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй
Телефонлар: 32-09-67, 33-07-48. Индекс: 64608. Буюртма № 6147.
118800 нусхада чоп этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри 700083. Ленинград кўчаси, 32-уй. Босишга топшириш вақти 21,00. Босишга топширилди: 21.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12